

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

**Věci nehmotné podle občanského zákoníku, zák. č. 89/2012 Sb.
Vymezení, právní režim, oceňování.**

Bc. Vratislav Jirman

© 2018 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Vratislav Jirman

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Věci nehmotné podle obč. zák. 89/2012 Sb. Vymezení, právní režim, oceňování.

Název anglicky

Intangible things according to civil law number 89/2012. Definition of terms, legal regime, valuation.

Cíle práce

Cílem práce je poukázat na přednosti a event. nevýhody a nejasné stránky úpravy pojmu věc nehmotná v občanském zákoníku č. 89/2012 Sb.

Tento pojem byl začleněn do zákoníku po zrušení předchozí právní úpravy zák. č. 40/1964 Sb.; tento již zrušený zákoník takový pojem neznal. Věci nehmotné byly obvykle označovány jako jiné majetkové hodnoty. Nová úprava však může činit výkladové potíže. Tomuto problému se bude práce věnovat.

Dílčími cíli diplomové práce je porovnat starý, již zrušený občanský zákoník, zákon č. 40/1964 Sb., slovenskou právní úpravu, zákon č. 40/1964 Zb., Občiansky zákoník, aktuálne znenie, a vyvodit z toho závěr pro výklad aktuálního občanského práva ve vztahu k pojmu věc nehmotná.

Metodika

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část.

V metodice diplomové práce bude použita analýza právních předpisů, komparace předchozí a současné české právní úpravy a slovenské právní úpravy zkoumané problematiky, zvláště komparace zrušeného občanského zákoníku (zákon č. 40/1964 Sb.) a občanského zákoníku aktuálního (zákon č. 89/2012 Sb.).

Dále se bude práce analyzovat pojmy ze zákona o obchodních korporacích, zák. č. 90/2012 Sb. a autorského zákona 121/2000 Sb., a komparovat je s pojmem nehmotná věc v právním smyslu.

Dále bude využito studia odborné literatury a internetových zdrojů.

Součástí metod jsou též pravidelné konzultace s ved. DP

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

soukromé právo, věc v právním smyslu, věc nehmotná, občanský zákoník, majetkové dispozice,

Doporučené zdroje informací

HORÁK, O., DOSTALÍK, P., Věc v právním smyslu v novém občanském zákoníku z právně historické perspektivy. In Časopis pro právní vědu a praxi, 2013, roč. 21, č. 1. ISSN 1210-9126.

KOUKAL, P., Nehmotné statky a nehmotné věci v novém občanském zákoníku. In BOHÁČEK, M., Aktuální problémy práva v podnikatelském prostředí ČR a EU. Praha: Nakladatelství TROAS, 2015. ISBN 978-80-905687-3-0

PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol., Občanský zákoník. Komentář, 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. ISBN 978-80-7400-653-1.

ŠTEVČEK, M., DULAK, A., BAJÁNKOVÁ, J., FEČÍK, M., SEDLAČKO, F., TOMAŠOVIČ, M. a kol. Občiansky zákonník I. Praha: C. H. Beck, 2015. ISBN 978-80-7400-597-8.

ŠVESTKA, J.; DVORÁK, J.; FIALA, J. a kol. Občanský zákoník, Komentář, Svazek I. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. ISBN 978-80-7478-370-8.

TELEC, I., Duševní vlastnictví a jeho vliv na věc v právním slova smyslu. In Právní rozhledy. 2011, roč. 19, č. 12. ISSN 1210-6410.

Zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník

Zákon č. 40/1964 Zb., Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (Slovensko)

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 90/2012 Sb., O obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů

Předběžný termín obhajoby

2017/18 LS – PEF

Vedoucí práce

JUDr. Eva Kadlecová

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 19. 3. 2018

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 3. 2018

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 19. 03. 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Věci nehmotné podle občanského zákoníku, zák. č. 89/2012 Sb. Vymezení, právní režim, oceňování." jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 29. března 2018

Poděkování

Rád bych touto cestou velice poděkoval JUDr. Evě Kadlecové za její odborné vedení, rady, podněty a čas věnovaný konzultacím k mé práci. Také děkuji mé rodině za podporu a trpělivost, kterou mi poskytovali po celou dobu studia.

Věci nehmotné podle občanského zákoníku, zák. č. 89/2012 Sb.. Vymezení, právní režim, oceňování.

Abstrakt

Diplomová práce je zaměřena na problematiku věci nehmotné podle právní úpravy v občanském zákoníku č. 89/2012 Sb., která je platná od 1. ledna 2014.

První část teoretické části je věnována historii a vývoji pojmu. Dále se teoretická část zabývá analýzou a výkladem definičních znaků věci, pojmů převoditelnost, ocenitelnost, užitečnost či majetkové dispozice s věcí dle českého právního řádu. Závěr teoretické části je věnován uvedení příkladů věcí nehmotných dle platné legislativy.

Začátek empirické části je věnován rozboru a analýze platného Občanského zákoníku a zrušeného Občanského zákoníku s vyhodnocením kladů a záporů obou právních norem ve vztahu k věci. Následně je pracováno se slovenskou právní úpravou věci s rozbohem a analýzou české a slovenské legislativy. V další části empirické části práce je proveden rozbor a analýza pohledávky, resp. dluhu, dále obchodní firmy a smlouvy o převodu obchodního podílu. Výsledkem této části je zjištění, zda je označení věci nehmotné u těchto právních pojmů správné či zde existují rozpory či nejasnosti.

V závěru dílčích částí jsou vyhodnoceny získané poznatky a na konci práce, jsou uvedeny návrhy *de lege ferenda*.

Klíčová slova:

soukromé právo, věc v právním smyslu, věc nehmotná, majetková práva, převoditelnost, ocenitelnost, užitečnost, právní dispozice

Intangible things according to civil law number 89/2012. Definition of terms, legal regime, valuation

Abstract

The diploma thesis is focused on the issues connected to the concept of intangible asset in accordance with Act No. 89/2012 Coll. which has been valid since 1 January, 2014.

The first portion of the theoretical part is devoted to the history and development of the above mentioned concept. Furthermore, the theoretical part deals with the analysis and interpretation of the definitional features of the asset, concepts of transferability, appraisability, usefulness, or property dispositions with an asset according to the Czech legal order. In the final part, the examples of intangibles according to valid legislation are stated.

The beginning of the empirical part is devoted to the analysis of the valid Civil Code and the abolished Civil Code with an evaluation of the pros and cons of both legal norms in relation to the asset. This part also deals with the Slovak statutory regulation of the asset with an analysis of the Czech and Slovak legislation. In the following part of the empirical part of thesis, the receivable, or debt, is analyzed, together with commercial companies and contracts for the transfer of a business shares. This section results in finding out whether the designation of an intangible asset in these legal terms is correct or whether there are discrepancies or confusion.

At the end of the sub-sections, the obtained findings are evaluated and, at the end of the thesis, the proposals *de lege ferenda* are presented.

Keywords:

Private law, asset in the legal sense, intangible asset, property rights, transferability, appraisability, utility, legal disposition

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	13
Teoretická část	15
3 Občanské právo.....	15
3.1 Pojem občanské právo.....	15
3.2 Prameny občanského práva.....	16
4 Předmět práv a koncept „věci“	17
4.1 Historie a vývoj.....	17
5 Předmět práv v občanském zákoníku	19
6 Věc v právním smyslu.....	21
6.1 Definiční znaky věci	23
6.1.1 Rozdílnost od osoby.....	24
6.1.2 Služba pro potřeby lidí.....	24
6.2 Majetková dispozice s věcí	25
6.3 Cena věci.....	28
6.3.1 Způsoby stanovení ceny věci.....	29
7 Nehmotná věc v právním smyslu.....	30
7.1 Předmět majetkových práv.....	30
8 Vlastnické právo v širším a užším smyslu	33
9 Příklady věcí nehmotných	35
9.1 Obchodní tajemství	35
9.1.1 Definiční znaky obchodního tajemství	35
9.2 Zaknihované cenné papíry	36
Empirická část.....	38
10 Komparace platného občanského zákoníku se zrušeným zákoníkem	38
11 Slovenský občanský zákoník	39
11.1 Historie.....	39
11.2 Věc v právním smyslu <i>de lege lata</i>	41
11.3 Věc v právním smyslu <i>de lege ferenda</i>	41
11.4 Dělení věcí dle SOZ	42

12 Výsledek komparace ObčZ a SOZ	44
13 Autorský zákon	45
13.1 Nové pojetí věci v právním smyslu.....	45
13.2 Licenční smlouva	47
13.3 Smlouva o dílo s nehmotným výsledkem	50
14 Pohledávka dle ObčZ.....	52
14.1 Dluh - analýza	52
15 Obchodní firma dle ObčZ	54
15.1 Převod obchodní firmy.....	55
16 Obchodní podíl	59
16.1 Smlouva o převodu obchodního podílu	59
17 Závěr.....	62
18 Seznam použitých zdrojů	64
19 Přílohy	66
19.1 Příloha č. 1 VZOR smlouvy.....	66

Seznam použitých zkratk

ObčZ	Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
StObčZ	Zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (zrušený)
SOZ	Zákon č. 40/1964 Zb., Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (Slovensko)
AutZ	Zákon č. 121/2000 Sb., Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právkem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)
OchrZn	Zákon č. 441/2003 Sb., Zákon o ochranných známkách, ve znění pozdějších předpisů
ZOK	Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů
ObchZ	Zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
RZ	Zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů

1 Úvod

K datu 31. 12. 2013 byl zrušen zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník a od 1. ledna 2014 nabyl účinnosti zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Jednalo se o nejrozsáhlejší rekodifikační proces v novodobé historii českého, soukromého právního řádu.

V tomto právním předpise došlo, mimo jiné k zavedení, respektive znovuzavedení některých pojmů, které nebyly dříve používány. Věci nehmotné byly obvykle označovány jako jiné majetkové hodnoty a samotný náhled na výklad věci byl již od základu odlišný. Pojem věc, v době platnosti nyní zrušeného zákona, byl vykládán v užším pojetí. O změnu legislativy zde byly dlouhodobé snahy a z důvodu rozsahu změn se jednalo o dlouhodobý legislativní proces s rozdílnými názory. Nové výklady a dedukce probíhají stále, je poukazováno na některé nesrovnalosti či nejasnosti, a tak dochází k diskuzím nejen v odborných kruzích, ale i mezi veřejností. Nová úprava může tedy činit určité výkladové potíže.

Diplomová práce poskytne přehled o změnách, které s sebou ObčZ přinesl, přehled o problematice věcí nehmotných, zhodnoceny budou klady současné právní úpravy a v návaznosti na tyto hodnocení i záporů, včetně návrhů *de lege ferenda*.

Práce se bude zabývat výkladem, komparací, analýzami, hledáním kladů a záporů legislativního pohledu na danou věc, případně poukázání na tyto nedostatky a návrhy na jejich odstranění.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem diplomové práce je poukázat na přednosti, eventuálně nevýhody a nejasné stránky úpravy pojmu věc nehmotná v zákoně č. 89/2012 Sb., Občanském zákoníku.

Pojem věc nehmotná byl začleněn do zákoníku po zrušení předchozí právní úpravy, zákona č. 40/1964 Sb. Tento, již zrušený zákoník, takový pojem neznal. Věci nehmotné byly obvykle označovány jako jiné majetkové hodnoty. Nová úprava však může činit výkladové potíže a proto se práce bude věnovat tomuto problému.

Součástí zpracování diplomové práce bude analýza a výklad potřebných pojmů pro samotné určení věcí nehmotných dle českého právního řádu, pojmy převoditelnost, ocenitelnost, užitečnost či majetková dispozice.

Dílním úkolem diplomové práce také bude exkurze do historie a samotného vývoje pojmu věc, resp. věcí nehmotných. Výklad pojmu v české legislativě bude porovnán s výkladem legislativy slovenské, která je naší právní úpravě zřejmě nejbližší.

Dílním úkolem diplomové práce bude snaha najít odpovědi na kladené otázky například: Co je věcí v právním smyslu? Je výklad pojmu věci v současné společnosti dostačující? Není vhodné nějaké pojmové, definiční znaky do právních norem ještě doplnit? Autor se zaměří na vyhledání možných problémů a mezer v současné právní úpravě a jejich případné řešení. Případným doplněním těchto pojmových znaků by mohlo dojít k zjednodušení chápání pojmu a odstranění možných následných nejasností.

Diplomová práce poskytne přehled o změnách, které s sebou ObčZ přinesl, přehled o problematice věcí nehmotných, zhodnoceny budou klady současné právní úpravy, a v návaznosti na tyto dílní výsledky i zápory a návrhy *de lege ferenda*.

2.2 Metodika

Diplomová práce bude rozdělena na teoretickou a empirickou část.

Pro diplomovou práci bude použita vědecká metoda rozboru a analýzy přílehlající legislativy a prostudování odborné literatury, komparace předchozí a současné české právní úpravy a slovenské právní úpravy zkoumané problematiky.

V práci bude pracováno zejména s:

- platným občanským zákoníkem, zákonem č. 89/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů, který bude výchozí literaturou pro výkladovou část práce,
- zrušeným občanským zákoníkem, zákonem č. 40/1964 Sb., který bude využit hlavně z důvodu komparace platné a zrušené legislativy, z tohoto plynoucí zjištění zda platná legislativa je přínosem pro český právní řád či nikoliv,
- slovenskou legislativou, zákonem č. 40/1964 Zb., Občiansky zákonník, v znení neskorších predpisov, se kterým bude pracováno z důvodu porovnání České a Slovenské legislativy, které by si měly být nejbližší, zhodnocení kladných stránek a případných nedostatků,
- zákonem č. 121/2000 Sb., Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)
- zákonem č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů, se kterým bude pracováno z důvodu charakteristiky smlouvy o převodu obchodního podílu ve vztahu k pojmu věci nehmotné,
- další zákony, v kterých bude hledána paragrafová podpora při zpracování práce (zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 441/2003 Sb., Zákon o ochranných známkách, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů)
- odbornými časopisy, které budou poukazovat na možné nejasnosti ve výkladu některých pojmů.

Diplomová práce poskytne přehled o změnách, které s sebou ObčZ přinesl, přehled o problematice věcí nehmotných, zhodnoceny budou klady současné právní úpravy.

Práce bude zpracovávat a řešit zjištěné nedostatky současné legislativy a návrhy *de lege ferenda*.

Teoretická část

3 Občanské právo

3.1 Pojem občanské právo

Definovat občanské právo jako výukovou a vědní disciplínu a jako část systému českého právního řádu znamená vymezit kritéria, prostřednictvím nichž lze odlišit vzájemně dvě velké součásti českého právního řádu a to právo soukromé a právo veřejné. Toto třídění se obecně nazývá dualismem. Takovéto dělení mají svůj historický původ v římském právu, kde se rozlišovalo *ius publicum*, týkající se věci římského státu, a *ius privatum*, směřující k užitku jedince. Dualismus pak ve vztahu k právu vyjadřuje vzájemnou právní podmíněnost.

Jedno z kritérií směřující k rozlišení práva na právo veřejné a soukromé je nalezeno v charakteru veřejného vztahu. Stane-li se subjekt subjektem právního vztahu nezávisle na svém členství ve veřejném svazku, jde o právo soukromé. Další z možných kritérií rozdělení práva na veřejné a soukromé spočívá v charakteru vzájemného vztahu jeho účastníků. Pro soukromé právo je příznačná rovnost subjektů, kdy v občanskoprávních vztazích mají účastníci rovné postavení. Ke vzniku těchto vztahů dochází zásadně na základě projevu vůle účastníků. Je pro ně typický smluvní princip. Dále občan může činit to, co mu zákon nezakazuje a není povinen činit to, co mu zákon neukládá. *„Nezakazuje-li to zákon výslovně, mohou si osoby ujednat práva a povinnosti odchylně od zákona; zakázána jsou ujednání porušující dobré mravy, veřejný pořádek nebo právo týkající se postavení osob, včetně práva na ochranu osobnosti.“*¹

Z širšího rámce soukromého práva lze následně vyčlenit jeho systémovou část, která je částí nejvýznamnější. Touto částí je právo občanské.

¹ § 1 odst. 2 ObčZ

3.2 Prameny občanského práva

Prameny občanského práva mají svůj zdroj v materiálních předpokladech. To znamená ve společných podmínkách určitého charakteru, na jejichž základě jsou vytvářeny prameny občanského práva ve formálním smyslu, což jsou právní normy. Tyto normy regulují společenské vztahy v mezích metody a předmětu jakožto kritérií oddělujících občanské právo od ostatních právních odvětví. V tomto smyslu je české občanské právo psané a kodifikované. Právo psané je chápáno jako právo, jehož základ je obsažen v zákonech a dalších normách. Právem kodifikovaným rozumíme právo, jehož základ je obsažen v uceleném legislativním díle – kodexu. V tomto případě lze konkrétně hovořit o občanském zákoníku.

4 Předmět práv a koncept „věci“

4.1 Historie a vývoj

Věci hmotné a nehmotné jsou mezi sebou rozlišovány již od starověkého Říma. Již v druhé knize Gaiových Institucí (GAI INST II, 12 – 14) lze nalézt rozdělení věcí na hmotné a nehmotné. Gaiem jsou označovány jako věci hmotné ty věci, kterých se lze dotknout. Například země, člověk, myšlen byl otrok, oblečení, zlato, stříbro, a nesčetně dalších věcí. Za věci nehmotné potom označil ty věci, kterých se dotýkat nelze, jako jsou práva obecně, právo na pozůstalost, právo užívání nebo pohledávka.²

Tento koncept je však z hlediska vývoje právní vědy charakteristický především tím, že nabourává celou tradiční romanistickou koncepci soukromého práva. To znamená rozdělení na práva obligační či závazkové, které pojednává o vztazích jen mezi dvěma či více konkrétními subjekty (*inter partes*) a práva věcná, která působí proti všem (*ergo omnes*).³

Na základě výkladu užšího pojetí věcí v právním smyslu v zemích jako je Německo, Polsko, Itálie a Česká republika do 31. 12. 2013, je zákonodárcem použit obecnější pojem „předmět práv“, předmět právních vztahů či poměrů. Tento pojem zahrnuje nehmotné předměty a věci, k nimž se tradičně vztahují věcná práva, zejména pak právo vlastnické. Přestože již rakouský obecný zákoník občanský zakotvil široké pojetí „věci v právním smyslu“ v § 292, tak se doposud pojem „předmět práv“ používá i v rakouské odborné a komentářové literatuře. Po přijetí novely rakouského obecného občanského zákoníku v roce 1988 se význam pojmu předmět práv v rakouské odborné literatuře ještě zvýšil. Novela stanovila pravidlo, že živá zvířata nejsou věcmi, ačkoliv se o předmět majetkových práv jedná. V německém právu

² KOUKAL, P., *Nehmotné statky a nehmotné věci v novém občanském zákoníku*, 2015, s. 221.

³ Z našich civilistů či romanistů neexistoval takřka nikdo, kdo by tento rozdíl popíral. Širší pojetí věci v právním smyslu však své zastánce mělo, i když byli v menšině a spojovala je kritika romanistických konceptů. V tomto ohledu se zdá být paradoxní, že jak zastánci, tak i kritici širšího pojetí věci se dovolávají práva římského.

HORÁK, O., DOSTALÍK, P., Věc v právním smyslu v novém občanském zákoníku z právněhistorické perspektivy. In *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2013, roč. 21, č. 1, s. 15. ISSN 1210-9126. Dostupné také z: <http://www.law.muni.cz/dokumenty/23197>.

potom s rozlišováním předmětu práv od věcí souvisí i funkční rozlišování mezi majitelem a vlastníkem.⁴

Jelikož ObčZ byl vytvářen na půdorysu Vládní osnovy návrhu československého občanského zákoníku z roku 1937 a vychází z tradic obecného zákoníku občanského, je třeba při jeho interpretaci přihlížet k závěrům a teleologickým redukčním, které rakouská odborná literatura učinila ve vztahu k vymezení pojmu věc v právním smyslu v kontextu majetkových práv. Předmětem těchto majetkových práv může v právním smyslu být věc hmotná či nehmotná. Zvláště proto, že důvodová zpráva se výslovně odkazuje na vládní osnovu z roku 1937. Pro vymezení věcí hmotných a nehmotných v ObčZ se více obracíme k závěrům starší české právní vědy a rakouské právní doktríny,⁵ která je úspěšně prověřena dvěma sty lety fungování obecného zákoníku občanského, než k pojetí hmotných a nehmotných věcí v zemích románských.⁶

Zákonodárce, v kontextu velkých evropských kodexů, se přiklonil k širšímu pojetí věci. Jak již bylo vzpomenuto, tak takovéto pojetí věci je známo zejména z rakouského obecného občanského zákoníku. Naproti tomu v Německu a v zemích ovlivněných německou civilistkou, jako jsou například Polsko či Itálie, se můžeme setkat s úzkým pojetím věci. Za věci jsou označovány pouze předměty hmotné. V zemích románských nehraje rozlišování mezi věcmi hmotnými a nehmotnými podstatnou roli. Klíčové je vymezení majetku. Tento může být předmětem absolutních i relativních majetkových práv.⁷

⁴ KOUKAL, P., *Nehmotné statky a nehmotné věci v novém občanském zákoníku*, 2015, s. 222.

⁵ STUNA, S. a ŠVESTKA, J. K pojmu věc v právním smyslu v návrhu nového občanského zákoníku. In *Právní rozhledy*, 2011, roč. 19, č. 10, s. 367. ISSN 1210-6410.

⁶ KOUKAL, P., *Nehmotné statky a nehmotné věci v novém občanském zákoníku*, 2015, s. 222.

⁷ KOUKAL, P., *Nehmotné statky a nehmotné věci v novém občanském zákoníku*, 2015, s. 221.

5 Předmět práv v občanském zákoníku

Přestože se pro věci, práva, činnosti, případně jiné majetkové hodnoty pojem „předmět práv“ nebo „předmět právního vztahu“⁸, podle ObčZ již nepoužívá, je i nadále třeba s těmito pojmy v soukromém právu počítat. Jak je taktéž uvedeno výše, činí tak také i rakouská právní doktrína. Předmětem soukromých práv v objektivním smyslu jsou materiální i nemateriální statky, které právo chrání. Předmět práv se v kontextu ObčZ dělí na předmět práv osobnostních a majetkových.

Předmětem osobnostních práv jsou ideální nemajetkové hodnoty jako je například lidská čest, důstojnost, zdraví, život a soukromí, ale také podobizna a projevy osobní povahy⁹, včetně štěstí¹⁰, které jsou chráněny prostřednictvím všeobecných osobnostních práv člověka¹¹. Předmětem práv osobnostních jsou taktéž některé vybrané ideální statky osob právnických, jako je název, pověst, soukromí, které jsou chráněny prostřednictvím práv osobnostních osoby právnické¹². Předmětem majetkových práv, ať již absolutních nebo relativních, jsou věci v právním smyslu¹³. Není však dogmaticky stanoveno, že předmět práv musí být pouze osobnostní nebo majetkový. Příkladem je obsah práva autorského, které zahrnuje jak výlučná osobnostní práva, tak i práva majetková¹⁴ jako jsou ideální hodnoty nemajetkového díla autorského¹⁵, vynálezy, průmyslové vzory, topografie polovodičových výrobků, technická řešení, odrůdy rostlin, k nimž se vztahují primárně osobnostní práva a to osobnostní práva autorská¹⁶, práva výkonných umělců¹⁷, práva původcovská / šlechtická. Sukcesívně, lze dále připomenout práva majetková, kde lze například

⁸ § 118 odst. 1 StObčZ

⁹ § 87 odst. 1 a 2 ObčZ

¹⁰ § 3 odst. 1 ObčZ

¹¹ § 81 odst. 1 a 2 ObčZ

¹² § 135 odst. 1 a 2 ObčZ

¹³ § 489 a následující ObčZ

¹⁴ § 10 AutZ

¹⁵ § 2 odst. 1 AutZ

¹⁶ § 11 AutZ

¹⁷ § 70 AutZ

uvést majetková práva autorská¹⁸, majetková práva výkonných umělců¹⁹, právo na patent, právo na užitný vzor, právo na průmyslový vzor.²⁰

Pojem předmět práv je tedy obecným vymezením jakýchsi jsoucen či objektů, k nimž se mohou vztahovat soukromá práva subjektivní: „*Soukromá práva a povinnosti osobní a majetkové povahy se řídí občanským zákoníkem v tom rozsahu, v jakém je neupravují jiné právní předpisy. K zvyklostem lze hledět tehdy, dovolává-li se jich zákon.*“²¹ a „*Nestanoví-li tento zákon něco jiného, nejsou dotčena ustanovení právních předpisů z oboru práva veřejného, jakož i ustanovení jiných právních předpisů upravujících zvláštní soukromá práva.*“²², ať již obecná, stanovená v ObčZ nebo zvláštní, která jsou stanovená zvláštními právními předpisy, například předpisy na ochranu duševního vlastnictví. Pojem předmět práv je navíc v textu ObčZ výslovně použit v případě předmětu vkladu²³ a dále předmětu, který tvoří věc hromadnou: „*Soubor jednotlivých věcí náležejících téže osobě, považovaný za jeden předmět a jako takový nesoucí společné označení, pokládá se za celek a tvoří hromadnou věc.*“²⁴ a předmětu vlastnictví: „*Každý ze spoluvlastníků může kdykoli žádat o své oddělení ze spoluvlastnictví, lze-li předmět spoluvlastnictví rozdělit, nebo o zrušení spoluvlastnictví. Nesmí tak ale žádat v nevhodnou dobu nebo jen k újmě některého ze spoluvlastníků.*“²⁵ Předmět práv tedy není pojmem, který by se měl opustit či nějakým způsobem odsouvat do pozadí.²⁶

¹⁸ § 12 AutZ

¹⁹ § 71 AutZ

²⁰ KOUKAL, P., *Nehmotné statky a nehmotné věci v novém občanském zákoníku*, 2015, s. 223 – 224.

²¹ § 9 odst. 2 ObčZ

²² § 3029 odst. 2 ObčZ

²³ § 313 odst. 1 ObčZ, § 328 odst. 1 a 2 ObčZ, § 329 odst. 1 ObčZ, § 331 odst. 1, 2 a 3 ObčZ, § 333 odst. 1 ObčZ

²⁴ § 501 ObčZ

²⁵ § 1140 odst. 2 ObčZ

²⁶ KOUKAL, P., *Nehmotné statky a nehmotné věci v novém občanském zákoníku*, 2015, s. 224.

6 Věc v právním smyslu

ObčZ opouští koncepci předmětu právních vztahů, tak jak bylo uvedeno v StObčZ „*Předmětem občanskoprávních vztahů jsou věci, a pokud to jejich povaha připouští, práva nebo jiné majetkové hodnoty.*“²⁷ a vrací se k institutu „věci v právním smyslu“²⁸.

I přesto, že zákonodárce oproti původním verzím návrhu ObčZ, výslovně vypustil ustanovení o tom, že věc v právním smyslu může být pouze předmětem práv majetkových, tak z toho nelze dovozovat, že by předměty, k nimž se váží práva osobnostní, mohly být nehmotnou věcí v právním smyslu. V tomto směru se lze plně shodovat se závěry, které k této záležitosti prezentovali Tůma a Telec²⁹.

Věc v právním smyslu je definováno v subjekto-objektové relaci zejména jako jsooucn, které je odlišné od osoby a slouží lidským potřebám. Ve výše uvedeném kontextu jde tedy o předmět, ke kterému se vztahují subjektivní práva soukromá. Konkrétně se jedná o práva povahy majetkové a zahrnuje jak věci hmotné³⁰, tak věci nehmotné.³¹ Za zmínku stojí, že oproti § 489 ObčZ, je v § 80 Vládní osnovy návrhu československého občanského zákoníku z roku 1937, stanoveno: „*Majetková práva se týkají věcí v právním smyslu. Věcí v právním smyslu je vše, co je rozdílné od člověka a slouží k potřebě lidí.*“

Účinností ObčZ a příklonem zákonodárců k širokému pojetí věci, jež pojímá do institutu věci v právním smyslu diametrálně rozsáhlejší okruh statků, než tomu bylo za účinnosti StObčZ, jsou u jednotlivých statků vzbuzovány otázky, zda jsou věcmi v právním smyslu, či nikoliv.³²

²⁷ § 118 odst. 1 StObčZ

²⁸ § 489 ObčZ „*Věc v právním smyslu (dále jen „věc“) je vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí.*“

²⁹ TELEC, I., Duševní vlastnictví a jeho vliv na věc v právním slova smyslu. In *Právní rozhledy*. 2011, roč. 19, č. 12, s. 444 – 450. ISSN 1210-6410.

³⁰ § 496 odst. 1 ObčZ

³¹ § 496 odst. 2 ObčZ

³² SZOSTOK, D., Proč není dluh věci v právním smyslu? In *Právní rádce*, 2016, roč. 24, č. 4, s. 28. ISSN 1210-4817.

Problematika věci v právním smyslu je jednou z nejdůležitějších témat kodifikace, což vyplývá nepřímo z publikační činnosti tvůrců i reakcí kritiků. Širší pojetí věci v právním smyslu, jak je uvedeno v ObčZ, je nepochybně inspirativní. Zdá se být moderní a flexibilní. Jak je uvedeno výše, tak má velmi staré kořeny a v různých dobách se vracelo do právních diskuzí i zákonodárných projektů, aby bylo opakovaně kritizováno a překonáváno.³³

V první řadě by měl být objasněn pojem věci, resp. věci v právním smyslu. Ze způsobu vyjadřování ObčZ vyplývají dvě možnosti jak definovat věc v právním smyslu. Jedná se o definování v negativním smyslu, které je doplněno výčtem konkrétních jsoucen, která nejsou věcmi v právním smyslu³⁴ a pozitivním definováním. V soukromém právu je věc předmětem, ke kterému mohou vznikat majetková práva. A to jak relativní, tak i absolutní. Množina základních objektů zkoumání, entit, se časem mění. Z toho vyplývá, že posuzování, zda něco věci je či není, závisí na rozvoji lidského poznání a v této souvislosti na technických možnostech společnosti. Nově se tedy věci mohou stát předměty, které doposud společnost neznala nebo je nepovažovala za užitečné, případně je neuměla ovládat nebo je neuměla ovládat tak, aby přinášely zamýšlený účinek.

Věcí v právním smyslu z pohledu širokého pojetí věci, které přináší ObčZ, mohou být jednak předměty, které existují v reálném světě, lze je reálně vnímat a to nejen hmatem, ale i jinými smysly, tak i entity, které v reálném světě fyzicky neexistují, nehmotné entity, a to včetně práv majetkových. Toto rozdělení však nelze brát jako dogma. Některé předměty, které reálně existují, nejsou věci v právním smyslu. Důvodem tohoto vyloučení může být to, že jsou zahrnuty v kategorii věcí, které zákon explicitně vylučuje, což lze demonstrovat například na lidském těle či části

³³ HORÁK, O., DOSTALÍK, P., Věc v právním smyslu v novém občanském zákoníku z právněhistorické perspektivy. In *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2013, roč. 21, č. 1, s. 15. ISSN 1210-9126. Dostupné také z: <http://www.law.muni.cz/dokumenty/23197>.

³⁴ Jedná se o živá zvířata, ustanovení dle § 494 ObčZ, podle § 493 ObčZ lidské tělo a jeho součásti: „*Lidské tělo ani jeho části, třebaže byly od těla odděleny, nejsou věci.*“, podle § 497 ObčZ neovladatelné přírodní síly: „*Na ovladatelné přírodní síly, se kterými se obchoduje, se použijí přiměřeně ustanovení o věcech hmotných.*“

lidského těla³⁵. Dalším důvodem pro vyloučení věci může být i jen to, že dané entity jednoduše nejsou pro společnost užitečné a ovladatelné.

Věci v právním smyslu lze dělit podle povahy do několika kategorií. Dělíme je na věci hmotné a nehmotné³⁶, movité a nemovité³⁷, zastupitelné a nezastupitelné³⁸, zužitelné a nezužitelné³⁹. Dále na věci genericky určené a věci individuálně určené, dělitelné a nedělitelné, věci penězi ocenitelné a neocenitelné, věci obchodovatelné a věci z právního obchodu vyloučené, věc ničí⁴⁰ nebo věc budoucí⁴¹ a další. Zákon uvádí i kategorie speciální jako je hromadná věc⁴², obchodní závod⁴³, pobočka⁴⁴ a obchodní tajemství^{45, 46}.

6.1 Definiční znaky věci

V pozitivním definování musí být užity dva definiční znaky věci v právním smyslu. Prvním pozitivním definičním znakem věci v právním smyslu je **rozdílnost od osoby** a druhý je **služba pro potřeby lidí**.

ObčZ používá namísto pojmu člověk, který byl ukotven v § 80 Vládní osnovy návrhu československého občanského zákoníku z roku 1937, pojem osoba. Osobou lze tedy rozumět subjekt práv: „Práva může mít a vykonávat jen osoba. Povinnost lze uložit jen osobě a jen vůči ní lze plnění povinnosti“⁴⁷. Zde tak tímto subjektem práv může být myšlena jak osoba fyzická, tak právnická osoba.

³⁵ § 493 ObčZ

³⁶ § 496 ObčZ

³⁷ § 498 ObčZ

³⁸ § 499 ObčZ

³⁹ § 500 ObčZ

⁴⁰ § 1045 odst. 1 ObčZ

⁴¹ § 2083 ObčZ

⁴² § 501 ObčZ

⁴³ § 502 ObčZ

⁴⁴ § 503 ObčZ

⁴⁵ § 504 ObčZ

⁴⁶ PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, str. 521.

⁴⁷ § 17 odst. 1 ObčZ

6.1.1 Rozdílnost od osoby

Prvním definičním znakem věci je rozdílnost od osoby. Z tohoto vyplývá, že věci nemůže být člověk sám o sobě, lidské tělo včetně od něj oddělitelných částí, ale ani jí nemohou být od člověka neoddělitelné osobnostní statky. Tím je míněno například lidské jméno, důstojnost, soukromí, čest. Ani právnická osoba nemůže být věci v právním smyslu.

6.1.2 Služba pro potřeby lidí

Účelové hledisko, uspokojování lidských potřeb, totiž v některých determinuje i důvod založení právnické osoby. Řada právnických osob je založena právě za účelem uspokojování lidských potřeb. Jinak řečeno, uměle vytvořený subjekt práva, také může být jsoucnem odlišným od člověka, který také slouží lidským potřebám. Z tohoto výkladu vyplývá, že je zřejmě správné, pokud zákonodárce namísto pojmu člověk použil pojem osoba.⁴⁸

Věcí sloužící potřebě lidí, se stane entita, pokud u ní jsou splněny dvě podmínky. První podmínkou je užitečnost a druhou podmínkou je ovladatelnost. Tyto dvě podmínky je však třeba splnit současně⁴⁹.

Věc sloužící pro potřeby lidí musí být užitečná a ovladatelná. Potřeby lidí je však potřeba vykládat široce. Potřeby mohou být například ekonomické, biologické, volnočasové, technické, kulturní, emocionální. Užitečností a schopností uspokojovat potřeby lidí nejsou vnitřní vlastnosti věci, ale je to vlastnost, kterou má daná věc v očích konkrétního člověka. Užitečnost je tedy vlastností zcela subjektivní a individuální. Proto, když je věc považována za užitečnou jednou osobou, tak v očích osoby druhé může být ten samý předmět zcela neužitečný. Jako příklad lze uvést odpad. V očích jedné osoby se může jednat o zcela neužitečnou věc a pro druhou osobu je z důvodu recyklace užitečný.⁵⁰

⁴⁸ KOUKAL, P., *Nehmotné statky a nehmotné věci v novém občanském zákoníku*, 2015, s. 225.

⁴⁹ PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, str. 520.

⁵⁰ PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, str. 520.

Užitečnou věcí tedy může být pouze věc ovladatelná člověkem. Předměty či energie, které nelze ovládat, nejsou objektivně způsobilé k užívání a naplňování cílů člověka. Proto takovéto věci nemohou být věci v právním smyslu. Příkladem jsou objekty, které se nachází zcela mimo sféru dosahu lidstva, jakou jsou kosmická tělesa, anebo neovladatelné přírodní síly (děšť, vítr, elektřina v atmosféře či magnetické vlnění). Tyto neovladatelné věci se však mohou stát věcí v právním smyslu v okamžiku, kdy člověk získá schopnost je ovládat. Například dešťová voda shromážděná v zásobníku nebo elektrická energie v bateriích. Užitečnost a ovladatelnost se mění v čase a místě. S rozvojem lidské společnosti mohou dříve neužitečné, nepoznané a neovladatelné entity nabývat užitečnosti a ovladatelnosti. Za neovladatelné síly je třeba považovat i vědecky nepodložené druhy energií, jako je například energie lásky nebo vnitřní energie. Naopak dočasná neovladatelnost věci, která je jinak ovladatelná, se za neovladatelnou, ve smyslu pojmu věci, nepovažuje. Příkladem může být vozidlo, které se z důvodu špatného zajištění proti pohybu, rozjelo.⁵¹

6.2 Majetková dispozice s věcí

Důležitou roli pro posuzování, zda se jedná o věc v právním smyslu, je **majetková dispozice** s posuzovanou entitou. Přestože byl pojem převoditelnost, resp. podmínka převoditelnosti, z textu ObčZ vypuštěna, je tato převoditelnost jednou z podstatných vlastností věci v právním smyslu, která úzce souvisí již s kritériem odlišnosti od osoby. S ohledem na to, že věc v právním smyslu musí být možné právním jednáním převést na jinou osobu, nejsou věci nehmotnou v právním smyslu majetková autorská práva, ani majetková práva výkonných umělců, neboť tato jsou *inter vivos* nepřevoditelná. Nelze se jich vzdát a nelze je ani postihnout výkonem rozhodnutí.⁵² Pro práva ze zapsané kolektivní ochranné známky platí podobný závěr. Ostatní majetková práva duševního vlastnictví, která jsou převoditelná, jsou nehmotnou věcí v právním smyslu. S ohledem na to, že tato práva jsou **zpravidla** uvedena v určitém dokumentu jako komplex práv, se jeví jako praktičtější označovat tyto formy ochrany jako „jiné věci bez hmotné podstaty“, protože právní předpisy obvykle uvádějí, že příslušné formy ochrany jsou předmětem vlastnictví. Příkladem může být

⁵¹ PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, str. 521.

⁵² § 26 odst. 1 AutZ

uveden například patent, ochranná známka, užitný vzor nebo zapsaný průmyslový vzor. Ačkoliv se formálně-právně jedná o převod práv je možné příslušný komplex majetkových práv, souhrnně označený příslušným ochranným dokumentem, považovat za věc nehmotnou hromadnou⁵³. Podobný závěr bude také platit i pro převod nebo postoupení smlouvy: „*Nevylučuje-li to povaha smlouvy, může kterákoli strana převést jako postupitel svá práva a povinnosti ze smlouvy nebo z její části třetí osobě, pokud s tím postoupená strana souhlasí a pokud nebylo dosud splněno.*“ a „*Má-li být plnění ze smlouvy trvající nebo pravidelně se opakující, lze smlouvu postoupit s účinky k tomu, co ještě nebylo splněno.*“⁵⁴ Smlouva je subjektivní právní skutečností, na jejímž základě dochází ke vzniku soukromých, subjektivních a relativních práv majetkových a povinností. Současně může být smlouva použita v odlišném významu jako soubor závazků, které ze smlouvy vznikly. V tomto případě se smlouva stává hromadnou věcí nehmotnou⁵⁵. Tuto hromadnou nehmotnou věc lze právním jednáním převést na jiného. Stejně tomu tak je i v případě převodu zapsaného průmyslového vzoru, ochranné známky, užitného vzoru nebo patentu. Občanský zákoník označuje pojmem „jiné věci bez hmotné postaty“ jako **kategorii ideálních nehmotných statků** majetkové povahy čímž jsou nezapsaná označení, zeměpisné označení nebo know-how, zvukový záznam, zvukově obrazový záznam, televizní vysílání, databáze, obchodní firma⁵⁶ nebo označení původu. Jelikož to jsou nehmotné předměty odlišné od osoby sloužící k uspokojení lidských potřeb, tak si i v tomto případě se jedná o věc nehmotnou, dle ObčZ.⁵⁷

Po provedení analýzy lze dospět k **dílčímu závěru**, že pojem nehmotné věci v právním smyslu zahrnuje pouze určitou podmnožinu statků nehmotných. K těmto se vztahují převoditelná majetková práva. Nehmotné statky a nehmotné věci však nejsou jedno a totéž. Důvodem tohoto tvrzení je, že řada nehmotných statků je

⁵³ § 501 ObčZ

⁵⁴ § 1895 odst. 1 a 2 ObčZ

⁵⁵ § 501 ObčZ

⁵⁶ § 423 odst. 1 „*Obchodní firma je jméno, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku. Podnikatel nesmí mít víc obchodních firem.*“ a násl. ObčZ

⁵⁷ KOUKAL, P., *Nehmotné statky a nehmotné věci v novém občanském zákoníku*, 2015, s. 226 – 227.

předmětem práv smíšených nebo osobnostních, a v tomto případě se nemůže o věc v právním smyslu vůbec jednat.⁵⁸

Přirozená práva spojená s osobností člověka nelze ani zcizit, ani se jich vzdát, práva nelze převést⁵⁹. Povaha těchto práv nepřipouští, aby byla předmětem obchodu. Toto dále vede k zamyšlení, zda jsou v právním smyslu věci nehmotnou⁶⁰ i některé statky nehmotné právnické osoby jako jsou název, pověst, soukromí⁶¹ či obchodní firma⁶². Zatímco v případě názvu, pověsti a soukromí, jde o personifikované statky nehmotné, které jsou nerozdílně spjaty s právnickou osobou, a v případě názvu jde dokonce o znak identifikační, a proto o věc v právním smyslu nejde, tak naproti tomu v případě obchodní firmy, lze dovozovat, právě s ohledem na možnost samostatného převodu obchodní firmy, že se o věc v právním smyslu jedná. Jedná se totiž o jsoucno odlišné od osoby fyzické či právnické sloužící k uspokojování lidských potřeb, které lze právním jednáním převést na jiného⁶³.

Nelze vlastnit obchodní společnost, možná je pouze majetková účast v takové společnosti. Věcí však jsou nehmotné statky, které nejsou neoddělitelně spojeny s osobností člověka. Pro představu lze například uvést ochrannou známku, obchodní tajemství, patent nebo obchodní podíl.⁶⁴

Naproti tomu věcmi nehmotnými mohou být práva na nejrůznější plnění. Takováto plnění zákon označuje za **pohledávky**, s kterými pochopitelně disponovat lze.⁶⁵

Za podobných předpokladů, jako je tomu u práva, může být předmětem občanskoprávních vztahů i právní povinnost. Kromě práv mohou být předmětem občanskoprávních vztahů ovšem i jiné hodnoty bez hmotné povahy. Jde o kategorie předmětů občanskoprávních vztahů, jež se podle předchozí úpravy označovaly za

⁵⁸ KOUKAL, P., *Nehmotné statky a nehmotné věci v novém občanském zákoníku*, 2015, s. 227.

⁵⁹ § 19 odst. 2 ObčZ

⁶⁰ § 496 odst. 2 ObčZ

⁶¹ § 135 odst. 2 ObčZ

⁶² § 423 odst. 1 a 2 ObčZ

⁶³ § 427 odst. 1 ObčZ

⁶⁴ PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, str. 520.

⁶⁵ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník, Komentář, Svazek I.*, 2014, s. 1172.

jiné majetkové hodnoty, jako je například soubor dovedností, znalostí nebo i zkušeností, dále určité receptury nebo výrobní postupy, ale i předměty duševního vlastnictví a investiční nástroje.⁶⁶

6.3 Cena věci

S odkazem na užitečnost je ještě třeba vzpomenout hodnotu věci, věci v právním smyslu. Aby byla věc pro člověka užitečná, musí mít nějakou majetkovou hodnotu. Majetková hodnota, je právě tou měrnou jednotkou, která určuje míru užitečnosti a význam pro uspokojování potřeb člověka. Nicméně ne každá věc má hodnotu ocenitelnou v penězích. Hodnota věci je objektivní veličinou, kdy však v některých případech lze přihlížet k subjektivnímu vnímání hodnoty a to ryze v rovině subjektivní vůči vlastníku či držiteli. Navzdory tomu je pro účel směny zapotřebí hodnotu věci převést do měřitelné veličiny, kterou je cena vyjádřená v penězích. S výjimkou věcí neocenitelných⁶⁷ je možné cenu určit u věcí movitých i nemovitých, hmotných i nehmotných.

Paragrafové znění o ceně věci⁶⁸ pojednává o ceně obvyklé⁶⁹ a o ceně mimořádné⁷⁰. Obvyklá cena se uplatní v tom případě, pokud se na výši ceny nedohodly strany smluvně anebo pokud cena není stanovena zákonem. Další možností uplatnění této ceny je případ, kdy byla cena ve smlouvě stanovena vadně. Cena obvyklá se stanovuje pomocí objektivních kritérií a to tak, aby se určila cena, kterou by věc měla na konkrétním trhu za normálních podmínek. Objektivními kritérii můžeme rozumět rozhodnou dobu, rozhodné místo, reálné ekonomické vztahy mezi stranami, kvalitu věci, rozsah věci či užitek, který věc obvykle přináší. Mimořádná cena se stanoví na základě výše zmíněných objektivních kritérií ve spojení se subjektivními hledisky, jako je osobní vztah konkrétního subjektu k věci a jeho majetkové poměry. Zvláštní cena se určuje s ohledem na celkové jmění vlastníka a cena zvláštní oblíbenosti bere v potaz osobní poměr subjektu k věci oceňované.

⁶⁶ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník, Komentář, Svazek I.*, 2014, s. 1173.

⁶⁷ § 489 ObčZ

⁶⁸ § 492 ObčZ

⁶⁹ § 492 odst. 1 ObčZ

⁷⁰ § 492 odst. 2 ObčZ

Zákon nestanovuje měnu, v jaké má být cena vyjádřena, z čehož vyplývá, že cena může být vyjádřena jak v české koruně, tak i v cizí měně.

6.3.1 Způsoby stanovení ceny věci

První způsob je stanovení ceny smlouvou. Strany se svobodně dohodnou na ceně věci. Výjimku tvoří věci, u kterých je cena regulována zákonem.

Další možností jak stanovit cenu je stanovení ceny přímo zákonem, respektive může být zákonem stanoven cenový práh či cenový strop.

Cenu, v určitých případech, může určit třetí strana. Touto třetí stranou může být soud, který může na základě odhadu stanovit cenu předmětu při rozdělování pozůstalosti, a to pokud cena některého předmětu není zřejmá.

7 Nehmotná věc v právním smyslu

7.1 Předmět majetkových práv

Věci nehmotné, jak věci bez hmotné podstaty tak práva, mohou být předmětem práv majetkových. Obecné vymezení věci v právním smyslu neznámá, že předmětem práv majetkových musí nutně být konkrétní předmět, ale že jím být může. Pojmově se tedy jedná o vymezení abstraktní, přičemž k závěru docházíme teprve při aplikaci obecného pravidla na konkrétní předmět, tedy jsoucno, o předmět jakých práv se jedná.⁷¹

Věci nehmotné mohou být nepřímým předmětem relativních majetkových práv, respektive předmětem plnění závazků.⁷² Příkladem lze uvést jakékoliv nezapsané označení, k němuž oprávněná osoba poskytne nabyvateli informace poskytované na základě nepojmenované smlouvy o poskytování informací nebo užívací oprávnění na základě nepojmenované smlouvy.⁷³ Nepřímým předmětem relativních závazkových práv je rovněž například nehmotné dílo⁷⁴. Ve všech těchto případech lze konstatovat, že je přímým předmětem závazku plnění: „*Plnění, které je předmětem závazku, musí být majetkové povahy a odpovídat zájmu věřitele, i když tento zájem není jen majetkový.*“⁷⁵, které je povahy majetkové, nepřímým předmětem potom určitá věc nehmotná.⁷⁶

Vrátíme-li se k problematice **nezapsaných označení**, tak tato nehmotná jsoucna nás mohou přenést do oblasti absolutních práv majetkových. Toto nezapsané označení může být kromě nepřímého předmětu závazku, který spočívá v přenechání užívání nehmotné věci jinému, předmětem relativního majetkového práva uživatele nezapsaného označení ve vztahu k vlastníku ochranné známky nebo absolutního majetkového práva jakožto nezapsaná, všeobecně známá, ochranná známka.⁷⁷ V této

⁷¹ KOUKAL, P., *Nehmotné statky a nehmotné věci v novém občanském zákoníku*, 2015, s. 227.

⁷² § 1722 ObčZ

⁷³ § 1746 odst. 2 ObčZ

⁷⁴ § 2631 ObčZ

⁷⁵ § 1722 ObčZ

⁷⁶ KOUKAL, P., *Nehmotné statky a nehmotné věci v novém občanském zákoníku*, 2015, s. 227 - 228.

⁷⁷ § 2 písm. a) OchrZn

souvislosti je třeba se zaměřit na otázku vymezení vztahu mezi věcnými právy a absolutními majetkovými právy. V dostupných rakouských textech se důsledně rozlišuje mezi právy majetkovými a právy věcnými. Druhou kategorií rakouský obecný občanský zákoník označuje jako právo vlastnické v širším smyslu. Rakouská odborná literatura dospěla k závěru, že právo vlastnické v užším slova smyslu se vztahuje pouze k věcem hmotným. Nejedná se o žádné dogma, ale o vědecký závěr, vyplývající ze samotné povahy práv věcných a z reálné nemožnosti žalovat o vydání věci nehmotný předmět.⁷⁸

V této spojitosti je třeba dovést, že samotné věci bez hmotné podstaty, jako jsou například nezapsané označení, k nimž se nevztahují žádná relativní nebo absolutní majetková práva, jsou jen nehmotným jsovcem, které je objektivně způsobilé být předmětem některých relativních nebo absolutních majetkových práv. Nelze však například tvrdit, že samotná věc nehmotná, jako je například již výše uvedené nezapsané označení, která není předmětem relativních nebo absolutních majetkových práv, je předmětem práva vlastnického v objektivním smyslu: „*Vše, co někomu patří, všechny jeho věci hmotné i nehmotné, je jeho vlastnictvím.*“⁷⁹ či dokonce smyslu subjektivním: „*Vlastník má právo se svým vlastnictvím v mezích právního řádu libovolně nakládat a jiné osoby z toho vyloučit. Vlastníku se zakazuje nad míru přiměřenou poměrům závažně rušit práva jiných osob, jakož i vykonávat takové činy, jejichž hlavním účelem je jiné osoby obtěžovat nebo poškodit.*“⁸⁰ Takový výklad by totiž byl základem pro neomezené právní panství nad jakoukoliv věcí nehmotnou a to včetně informací, což však neodpovídá enumerativnímu, jakožto výčtovému, principu ochrany nehmotných statků. Vlastník takové věci nehmotné, na kterého by se aplikovala vlastnická oprávnění v plném rozsahu, včetně nepromlčitelnosti práva vlastnického⁸¹ a vlastnické ochrany⁸² by potom byl zvýhodněn oproti vlastníku ochranné známky, jelikož práva z ní jsou časově omezená a mohou z důvodu kvalifikovanému neužívání zaniknout. Zde však například existuje právo

⁷⁸ KOUKAL, P., *Nehmotné statky a nehmotné věci v novém občanském zákoníku*, 2015, s. 228.

⁷⁹ § 1011 ObčZ

⁸⁰ § 1012 ObčZ

⁸¹ § 614 ObčZ

⁸² § 1040 odst. 1 a 2 ObčZ, § 1042 ObčZ

předchozího uživatele⁸³. Stejně by byl zvýhodněn například vlastník prosté technologie oproti majiteli technologie, která je chráněná patentem nebo užitným vzorem, vlastník prostých informací oproti pořizovateli databáze. Ze stejných důvodů nelze vlastnickou ochranu aplikovat ani na majitele obchodního tajemství⁸⁴. Vlastnická ochrana absolutní, *erga omnes* – proti všem, by se mohla aplikovat na předměty nehmotné pouze v tom případě, kdy by to bylo zákonem výslovně stanoveno. Pouze tady by byla naplněna základní podmínka ochrany nehmotných statků, kterou je enumerativní princip, *numerus clausus*, a možnost žaloby na vydání věci, *reivindikace*.⁸⁵

⁸³ § 10 odst. 2 OchrZn

⁸⁴ § 504 ObčZ

⁸⁵ KOUKAL, P., *Nehmotné statky a nehmotné věci v novém občanském zákoníku*, 2015, s. 228 - 229.

8 Vlastnické právo v širším a užším smyslu

Věc nehmotná tak může být předmětem vlastnického práva v širším smyslu: „*Vše, co někomu patří, všechny jeho věci hmotné i nehmotné, je jeho vlastnictvím.*“⁸⁶ jen jako právo, nikoliv jako jiná věc bez hmotné podstaty. Zároveň je třeba vzít v úvahu rozdíl mezi vlastnickým právem v širším slova smyslu⁸⁷ a užším slova smyslu⁸⁸. Vlastnické právo v užším slova smyslu se totiž vztahuje pouze k hmotným věcem. Tím je myšlena ochrana majetku, ochranu vlastnického práva v širším smyslu, jak je uvedeno i v čl. 11 Listiny základních práv a svobod.⁸⁹

Judikatura Evropského soudu pro lidská práva uvádí k pojmu majetek jeho autonomní význam. Tento se neomezuje na vlastnění fyzického zboží, ale zároveň je nezávislý na formální dělení ve vnitrostátním právu. Některé další zájmy a práva tvořící majetkové vklady mohou být shledány jako práva majetková, to znamená jako vlastnictví pro účely ustanovení čl. 1⁹⁰. Čl. 1 Dodatkového protokolu č. 1 je aplikovatelný pouze na existující vlastnictví. Naopak naděje, že dávno zaniklé právo vlastnické může být oživeno, nemůže být shledáno jako vlastnictví stejně jako podmíněný nárok, který už zanikl v důsledku nesplnění podmínky.⁹¹ Naopak z jistých okolností legitimní očekávání získat majetkovou hodnotu může spadat pod ochranu čl. 1 Dodatkového protokolu č. 1. V okamžiku, kdy má majetkový zájem povahu nároku, je možné na oprávněnou osobu nahlížet jako na někoho, kdo má legitimní očekávání a to za podmínky, že je pro to ve vnitrostátním právu dostatečný právní základ. Například pokud existuje ustálená judikatura potvrzující jeho existenci.⁹² Podobným způsobem jako Evropský soud pro lidská práva, rozhodl i Ústavní soud. Čl. 1 Dodatkového protokolu č. 1 je aplikovatelný i na duševní vlastnictví⁹³ a to včetně přihlášky ochranné známky.⁹⁴

⁸⁶ § 1011 ObčZ

⁸⁷ § 1011 ObčZ

⁸⁸ § 1012 ObčZ

⁸⁹ KOUKAL, P., *Nehmotné statky a nehmotné věci v novém občanském zákoníku*, 2015, s. 230.

⁹⁰ ESLP, *Beyeler proti Itálii*, číslo stížnosti 33202/96, bod 100; *Broniowski proti Polsku*, číslo stížnosti 32443/96, bod 129.

⁹¹ ESLP, *Gratzinger a Gratzingrová proti České republice*, číslo stížnosti 38645/98, bod 69.

⁹² ESLP, *Kopecký proti Slovensku*, číslo stížnosti 44912/98, bod 52.

⁹³ ESLP, *Anheuser Busch proti Portugalsku*, číslo stížnosti 73049/01, bod 72.

⁹⁴ ESLP, *Kopecký proti Anheuser Busch proti Portugalsku*, číslo stížnosti 73049/01, bod 78.

Pojem majetek: „*Souhrn všeho, co osobě patří, tvoří její majetek. Jmění osoby tvoří souhrn jejího majetku a jejích dluhů.*“⁹⁵ a „*Vše, co někomu patří, všechny jeho věci hmotné i nehmotné, je jeho vlastnictvím.*“⁹⁶ tedy zahrnuje jak absolutní práva majetková, to znamená právo vlastnické, právo držby, věcná práva k cizí věci, práva ze zapsané ochranné známky, uděleného patentu, zapsaného užitého vzoru, tak relativní majetková práva. Zde jsou myšleny soukromoprávní pohledávky nebo veřejnoprávní nároky na získání majetkové hodnoty. V těchto souvislostech by potom měly být vykládány §§ 1011⁹⁷ a 1012⁹⁸ ObčZ. Z toho, že je určitým způsobem vymezen soubor aktivit přičitatelných určité osobě, ještě nutně nemusí vyplývat, že by měla být chráněna všechna tato aktivita vlastnickým právem v užším slova smyslu. Teleologická redukce, která byla provedena rakouskou právní doktrínou, je v tomto případě naprosto opodstatněná.⁹⁹

⁹⁵ § 495 ObčZ

⁹⁶ § 1011 ObčZ

⁹⁷ „*Vše, co někomu patří, všechny jeho věci hmotné i nehmotné, je jeho vlastnictvím.*“

⁹⁸ „*Vlastník má právo se svým vlastnictvím v mezích právního řádu libovolně nakládat a jiné osoby z toho vyloučit. Vlastníku se zakazuje nad míru přiměřenou poměrům závažně rušit práva jiných osob, jakož i vykonávat takové činy, jejichž hlavním účelem je jiné osoby obtěžovat nebo poškodit.*“

⁹⁹ KOUKAL, P., *Nehmotné statky a nehmotné věci v novém občanském zákoníku*, 2015, s. 230.

9 Příklady věcí nehmotných

9.1 Obchodní tajemství

Obchodní tajemství¹⁰⁰ je věcí a to věcí nehmotnou, movitou a nezastupitelnou. Obchodní tajemství není registrováno ani zapisováno do žádného veřejného rejstříku. Vzniká v okamžiku naplnění všech definičních znaků a zaniká ztrátou jakéhokoliv znaku. Ochrana obchodního tajemství je obecně zajištěno podle ustanovení o nekalé soutěži¹⁰¹, popřípadě předpisy na ochranu vlastnictví. Dispozici s obchodním tajemstvím umožňuje typicky licence¹⁰².

9.1.1 Definiční znaky obchodního tajemství

Definičními znaky obchodního tajemství je konkurenční význam, určitelnost, utajení, ocenitelnost, běžná nedostupnost a souvislost s obchodním závodem.

Konkurenčním významem lze rozumět skutečnosti, které musí podnikateli přinášet nějakou konkurenční výhodu před ostatními podnikateli, čímž mu zajistí lepší postavení na trhu. Nemusí však být objektivním důsledkem vlastnictví obchodního tajemství. Postačí důvodná domněnka, že utajovaná skutečnost podnikateli přináší lepší postavení na trhu. Pro podnikatele mohou být konkurenčně významné například databáze klientů, technologické postupy či organizace práce.¹⁰³

Utajované skutečnosti musí být objektivně určitelné, zachytitelné v určité formě, která je vnímatelná smysly a to tak, aby byly převoditelné. Z tohoto vyplývá, že obchodním tajemstvím nemohou být například znalosti či dovednosti, případně pouhý nápad zaměstnance, který není nikde zachycen.¹⁰⁴

¹⁰⁰ § 504 ObčZ

¹⁰¹ § 2985 a násl. ObčZ

¹⁰² § 2358 ObčZ.

¹⁰³ PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, str. 536.

¹⁰⁴ PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, str. 536, 537.

Zároveň musí vlastník projevit vůli dané skutečnosti utajovat. Utajením je myšleno, jakékoliv zamezení úniku informace například pomocí hesel, hlídání kamerovým systémem nebo trezorem, ale také na základě právní ochrany. Například smlouvami se zaměstnanci, vnitřními předpisy či konkurenční doložkou.¹⁰⁵

U obchodního tajemství musí být, alespoň přibližně, určitelná jeho cena, resp. jeho komerční hodnota.¹⁰⁶

Obchodní tajemství musí být běžně, v obchodních kruzích, nedostupné. Oproti tomu není důležité, zda jsou dané informace známy v jiných kruzích, např. vědeckých. V návaznosti na výše uvedené však není možné tvořit obchodní tajemství z obecně známých informací nebo postupů. Obchodním tajemstvím také nemohou být považovány informace veřejné.¹⁰⁷

Obchodní tajemství nemusí mít přímo souvislosti s osobou podnikatele, ale musí být propojeno se závodem, nemusí však být jeho součástí. Lze jej tak převádět samostatně.¹⁰⁸

9.2 Zaknihované cenné papíry

Zaknihované cenné papíry¹⁰⁹ jsou náhradou za cenné papíry listinné, kdy jsou tyto nahrazeny zápisem do příslušné evidence. U zaknihovaného cenného papíru schází moment listiny, jedná se o absenci jakéhokoliv hmotného substrátu. Není zde přítomen žádný nosič, na němž jsou přítomny záznamy. Pokud by byl pevně spojen s nosičem, jednalo by se o cenný papír nikoliv o zaknihovaný cenný papír. Jedná se tedy o jakýsi dematerializovaný nebo elektronický cenný papír. Proto není výraz „papír“ zcela vhodný, toto označení je však tradiční. V současné společnosti k nim

¹⁰⁵ PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, str. 537.

¹⁰⁶ PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, str. 537.

¹⁰⁷ PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, str. 537.

¹⁰⁸ PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, str. 537.

¹⁰⁹ § 525 a násl. ObčZ

vznikají, převádějí se či zanikají vlastnická práva. Samotné vlastnické právo lze však převést pouze na základě změny zápisu v příslušné evidenci.

Zaknihované cenné papíry však nelze posuzovat jen z pohledu ObčZ, který tvoří pouhý základ pro právní normy. Je třeba brát v potaz i jiné právní normy, jako jsou zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů či zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.¹¹⁰

Zaknihované cenné papíry jsou věcí nehmotnou, kdy tu lidské potřebě v podstatě slouží subjektivní práva vůči emitentovi na nějaká plnění. Dále jsou věcí movitou, zužititelnou v případě například kupónů, které se spotřebují uplatněním práva na výnos, případně může být i věcí nezužitelnou, což je závislé od toho, jak bude v obchodním vztahu užit. Zaknihované cenné papíry jsou věcí zpravidla zastupitelnou a to pokud byly vydány stejným emitentem a vznikají z nich stejná práva.¹¹¹

Evidenze zaknihovaných cenných papírů¹¹² je tvořena soustavou účtů vedených centrálními depozitáři, případně dalšími osobami. Ty, ve své podstatě, představují zobrazení, s nimiž zákon spojuje určitý právní význam.¹¹³

¹¹⁰ PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, str. 557.

¹¹¹ PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, str. 558.

¹¹² § 526 ObčZ

¹¹³ PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, str. 562.

Empirická část

10 Komparace platného občanského zákoníku se zrušeným zákoníkem

Již zrušený zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, dále jen StObčZ, se ve své obecné části spokojoval jen s dělením na movité a nemovité věci a o některých dalších věcech se zákoník zmiňoval jen v části zvláštní. Oproti tomu ObčZ se soustřeďuje v obecné části na právní rozdělení věcí podle hlavních a tradičních kritérií. Některé skupiny věcí, zejména věci nemovité, hromadné, zužitelné a zastupitelné, se blíže vymezují v následujících ustanoveních. V dalších ustanoveních, například pokud jde o věci určené jednotlivě nebo věci dělitelné, jsou však vzhledem k všeobecné srozumitelnosti označení jejich bližší charakteristiky zbytečné. S ohledem na rozšíření pojmu věci v právním smyslu, je nutné vzít při rozdělení věcí v úvahu fakt věcí hmotných a nehmotných.¹¹⁴ Obecně lze konstatovat, že některá práva a některé povinnosti se mohou týkat kterýchkoli věcí, jiné se mohou týkat jenom některých.¹¹⁵

Při realizaci právního jednání v zákonem vyžadované formě je třeba vědět, která věc je movitá a která nikoliv. Je potřeba vědět, zda si lze pronajmout určitou věc movitou nebo ji třeba přenechat jinému k užívání smlouvou o výpůjčce. Je třeba vědět, zda je nezužitelná nebo zužitelná. Věci se tak dělí na různé kategorie různými způsoby. Stejný význam jako znalost toho, co je a co není věcí, má tudíž i znalost jejich dělení podle určitých kritérií. Zatímco předchozí právní úprava ponechávala, s výjimkou definice věcí nemovitých, zpravidla vymezení jednotlivých kategorií na výkladu, a to ať již doktrínou nebo soudní praxí, ObčZ jednotlivé kategorie věcí definuje sám.¹¹⁶

Nová právní úprava, resp. výklad, pojmu věci hmotné z širšího hlediska je bezpochyby krok správným směrem.

¹¹⁴ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník, Komentář, Svazek I.*, 2014, s. 1168.

¹¹⁵ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník, Komentář, Svazek I.*, 2014, s. 1168.

¹¹⁶ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník, Komentář, Svazek I.*, 2014, s. 1169.

11 Slovenský občanský zákoník

Do rozdělení České a Slovenské Federativní republiky na samostatnou Českou republiku a Slovensko platil na tomto společném území společný právní řád, zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů a to i přes to, že po celou dobu federace měly obě země jistou míru autonomie. Na Slovensku působila, jako zákonodárny sbor, Slovenská národní rada a v České republice současně působila Česká národní rada.

Do současné doby však na Slovensku neproběhl tak rozsáhlý rekodifikační proces soukromého právního řádu jak tomu bylo v České republice.

V současné době je na Slovensku platný a účinný zákon č. 40/1964 Zb., Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov dále jen SOZ.

11.1 Historie

I SOZ se odvolává ve výkladové části na prostředí římské právní kultury. Věc v užším smyslu a věc v širším smyslu. Věcí v užším smyslu je věc jednotlivá, ohraničená, právně samostatná, hmotná věc. Věcí v širším smyslu je vše, co bylo předmětem soukromého práva nebo procesu a někdy majetek jako celek. Dále, tak jako v českých výkladech a komentářích, je i na Slovensku zmiňována Gaiova učebnice práva.¹¹⁷

Tak jak to mu bylo v České republice, tak i na Slovensku měl nemalý význam pro vývoj právní vědy ABGB (Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch – rakouský obecný občanský zákoník). V ustanovení § 291 a 292 ABGB bylo zakotvené dělení věcí na hmotné a nehmotné, přičemž rozhodujícím kritériem zde podle Gaie byla hmatatelnost.¹¹⁸

¹¹⁷ ŠTEVČEK, M., DULAK, A., BAJÁNKOVÁ, J., FEČÍK, M., SEDLAČKO, F., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Občiansky zákonník I.*, 2015, s. 731.

¹¹⁸ ŠTEVČEK, M., DULAK, A., BAJÁNKOVÁ, J., FEČÍK, M., SEDLAČKO, F., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Občiansky zákonník I.*, 2015, s. 731.

Stejnou koncepcí jako ABGB byl tehdejší zákonodárce připraven realizovat podle Vládní osnovy návrhu občanského zákoníku z roku 1937. K přijetí uvedeného návrhu však nedošlo.

Naproti tomu románská koncepce chápání věci je BGB (Bürgerliches Gesetzbuch – německý občanský zákoník), který v § 90 z kategorie věcí v právním smyslu vylučuje všechno, co nemá hmotnou podstatu. Do celkové slovenské právní úpravy, včetně vnímání věci v právním smyslu, obsaženém v Občanském zákoníku z roku 1950, se promítla tehdejší socialistická právní nauka akceptující právě německý vzor. Užší pojetí věci omezující se výlučně na hmotné předměty plně vyhovovalo materialistickým přístupem.¹¹⁹

Dominantní postavení materialistického a pozitivistického hlediska zavedeného v roce 1950 pod vlivem německého a hlavně sovětského právního pohledu přetrvává ve slovenském právním řádu dodnes. Byla dokonce doba, kdy definici věci v ustanoveních Občanského zákoníku vůbec nenalezneme a důvodová zpráva argumentovala tím, že věc je přírodním faktem, který není třeba definovat. Předmětem občanskoprávních vztahů, podle tehdejšího ustanovení § 118 Občanského zákoníku v původním znění, mohly být věci a práva, ty však jen za splnění podmínky, že to jejich povaha připouští. K dokončení výčtu právních předmětů do podoby, která je na Slovensku známá dodnes, došlo novelou učiněnou zákonem č. 509/1991 Sb., označovanou jako velkou novelou, která doplnila znění ustanovení § 118 Občanského zákoníku o jiné majetkové hodnoty.¹²⁰

Následně, na přelomu roku 1992 – 1993, došlo k rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky na dva samostatné státy, Českou republiku a Slovensko, a následnému, již samostatnému vývoji právních norem.

¹¹⁹ ŠTEVČEK, M., DULAK, A., BAJÁNKOVÁ, J., FEČÍK, M., SEDLAČKO, F., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Občiansky zákonník I.*, 2015, s. 731.

¹²⁰ ŠTEVČEK, M., DULAK, A., BAJÁNKOVÁ, J., FEČÍK, M., SEDLAČKO, F., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Občiansky zákonník I.*, 2015, s. 731.

11.2 Věc v právním smyslu *de lege lata*

I když je pojem věc jedním ze základních pojmů soukromého práva, tak současné znění Občianského zákonníka neobsahuje definici věci v právním smyslu. Proto obsah tohoto pojmu vymezuje právní teorie, která si za základ zvolila ustanovení § 23 Občianského zákonníka z roku 1950. Tento uvádí, že věci v právním smyslu jsou ovladatelné hmotné předměty a přírodní síly, které slouží lidské potřebě. Z toho vyplývá, že současná slovenská právní věda vychází a zároveň aplikuje **užší pojetí věci v právním smyslu**. Stejně tomu bylo do roku 2014 v Českém právním řádu. Za věc je považován výlučně hmotný předmět (*res corporales*) nebo přírodní síla, přičemž musí být splněna společná podmínka užitečnosti a ovladatelnosti. Vzhledem k odklonu současné civilistické nauky od románské tradice nerozlišuje Slovenská právní úprava věci na hmotné a nehmotné. Za věci v právním smyslu není možné považovat práva ani jiné majetkové hodnoty, které Občianský zákonník vyčleňuje jako samostatné kategorie předmětů právních vztahů. Tím Občianský zákonník ve své podstatě respektuje rozlišování mezi hmotnými a nehmotnými předměty právních vztahů, avšak ne všechny považuje za věc. Pojmový znak **užitečnosti** se v současnosti v mnohých intencích někdy **vnímá sporně**. Užitečnost se neposuzuje ve vztahu ke konkrétnímu subjektu, ale je vnímána všeobecně, to znamená ve vztahu k potenciaálním užítkům. Například o vztahu k odpadu můžeme uvažovat v tom smyslu, že je recyklovatelný. Mimo výše uvedených pojmových znaků musí věc, jako předmět právního vztahu, být zároveň **povolena právním pořádkem**.¹²¹

Provedenou komparací a analýzou zjištěných skutečností bylo zjištěno, že na rozdíl od právní úpravy České republiky, je na Slovensku pojímána věc v právním smyslu v užším pojetí, tak jak tomu bylo do platnosti zákona č. 89/2012 Sb..

11.3 Věc v právním smyslu *de lege ferenda*

V rámci legislativního, rekodifikačního procesu v oblasti soukromého práva je deklarována evidentní potřeba změnit výklad pojmu věci v právním smyslu.

¹²¹ ŠTEVČEK, M., DULAK, A., BAJÁNKOVÁ, J., FEČÍK, M., SEDLAČKO, F., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Občiansky zákonník I.*, 2015, s. 732.

Současná slovenská právní úprava již neobstojí jen s pojmy „vlastnictví“ a „vlastnické právo“. Jako inspirace slovenské právní vědě může posloužit nejen historie, ale také ObčZ, který si za základní stavební kámen výkladu věcných práv zvolil širší pojetí věci v právním smyslu. Současně by mohl vycházet z předválečného Vládního návrhu občanského zákoníku v roce 1937, kdy byly současné svrchované státy ČR a SR, stále státem jedním a proto je pro oba státy tento návrh velice blízký. V Slovenské republice však rekodifikační práce na novém soukromoprávním kodexu ještě nedospěly k jeho přijetí. Vláda Slovenské republiky dne 14. ledna 2009 schválila Legislativny zámer Občianskeho zákonníka usnesením č. 13, čímž se stal oficiálním dokumentem tvořícím závazný rámec na vypracování paragrafového znění nového zákoníku. Obsahem tohoto závazného legislativního záměru je vyjádření teoretických a legislativních východisek, stanovení základní koncepce a zásad výstavby kodexu, určení systematiky a náčrt obsahové náplně jednotlivých částí.¹²²

Stejně tak jako ObčZ, slovenský návrh osnovy občanského zákoníku předpokládá zakotvení širšího pojetí věci v právním smyslu. Za předměty právních vztahů by se na základě návrhu měli považovat věci hmotné a nehmotné, práva a jiné hodnoty soukromoprávní povahy. Nehmotnými věcmi návrh rozumí především osobní a osobnostní stránky fyzické osoby a nehmotné složky právnické osoby. Dále také předměty duševního vlastnictví a předměty průmyslového vlastnictví. Za jiné hodnoty soukromoprávní povahy jsou rekodifikační komisí označeny hodnoty ocenitelné penězi, například obchodní podíly, licence, know-how.¹²³

11.4 Dělení věcí dle SOZ

Věci jako předměty právních vztahů je možno třídit z více hledisek. Nejzákladnějším dělením je dělení na věci movité a nemovité: „*Veci sú hnutel'né alebo nehnutel'né.*“

¹²² ŠTEVČEK, M., DULAK, A., BAJÁNKOVÁ, J., FEČÍK, M., SEDLAČKO, F., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Občiansky zákonník I.*, 2015, s. 733.

¹²³ ŠTEVČEK, M., DULAK, A., BAJÁNKOVÁ, J., FEČÍK, M., SEDLAČKO, F., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Občiansky zákonník I.*, 2015, s. 733.

a „*Nehnutelnosťami sú pozemky a stavby spojené so zemou pevným základom.*“¹²⁴
Z tohoto paragrafového znení vyplýva, že v súčasnej dobe na Slovensku neplatí zásada *superficies solo cedit*, ktorou je možno voľne preložiť „povrch ustupuje pôde“ ve významu „stavba je súčasťou pozemku“.

Z hľadiska individualizácie vecí v právnom obehu je možné rozlišovať veci určené jednotlivé, individuálne, a veci určené druhové, genericky. Toto delenie má význam pri delení vecí movitých, nemovité veci je zpravidla nutno individualizovať. S týmto delením úzce súvisí delenie vecí na zastupiteľné a nezastupiteľné, ktoré má taktéž význam len pri veciach movitých. Nemovitost je vždy vecí nezastupiteľnou, nedá sa nahradit vecí stejného druhu a jakosti. Dalším delením je užitkovatelnost vecí, na základě které jsou rozlišovány na věci užitkovatelné, které se poskytnutím užitku, kterému mají sloužit, spotřebují úplně, anebo na věci neúžitkovatelné, které se ve větší nebo menší míře opotřebují, ale nedojde však k jejich zániku. Kritériem delení vecí je i dělitelnost, kterou je myšleno možnost reálného, fyzického, rozdelení na samostatné celky. Dle tohoto kritéria rozlišujeme věci na dělitelné a nedělitelné. Dělitelné věci jsou takové, které je možno reálně rozdelit na časti, bez toho, aby byl snížen jejich hospodářský účel či funkčnost. Jde například o pozemky nebo peníze. Naopak věci nedělitelné by fyzickým delením ztratili způsobilost sloužit původnímu účelu, případně by se znehodnotily. Členění vecí na jednoduché a složené je dalším delením, kdy věci jednoduché jsou věci reprezentované jedním tělesem a složené jsou vytvořené z více, navzájem mechanicky spojených částí, přičemž není rozhodující, zda se jedná o spojení trvalé či dočasné. Povaha věci zůstává zachována i po oddělení některé z částí věci. Podle kritéria životnosti se věci dělí na živé a neživé. Slovenský právní řád stále za živé věci považuje zvířata, která jsou způsobilá být v tomto smyslu předmětem právních vztahů.¹²⁵

¹²⁴ § 119 odst. 1 a 2 SOZ

¹²⁵ ŠTEVČEK, M., DULAK, A., BAJÁNKOVÁ, J., FEČÍK, M., SEDLAČKO, F., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Občiansky zákonník I.*, 2015, s. 734.

12 Výsledek komparace ObčZ a SOZ

ObčZ chápe věc v právním smyslu v širším pojetí. Nebylo tomu však vždy. V době společného státu, resp. federace, byl právní kodex stejný jak v České republice, tak na Slovensku, dříve Československu poté České a Slovenské Federativní Republice. Zásadní změna v Českém právním řádu nastala zrušením zákona č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů a přijetím nového právního předpisu, zákona č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Toto pojetí věci v právním smyslu je zásadním rozdílem české a slovenské právní legislativy. SOZ věc v právním smyslu pojímá na základě románské koncepce v užším pojetí tak, že z kategorie věcí v právním smyslu vylučuje všechno, co nemá hmotnou podstatu.

Dále lze mimo jiné poukázat, že na Slovensku na základě současného soukromoprávního kodexu¹²⁶ neplatí zásada **superficies solo cedit**, volně přeloženo „*povrch ustupuje půdě*“, ve významu „*stavba je součástí pozemku*“. Tato je právní zásadou, podle které všechny věci, nejen stavby, které se nacházejí na pozemku a jsou pevně spojené se zemí, patří neoddělitelně k tomuto pozemku. Tato zásada platí téměř v celé Evropě. Je doplňována institutem práva stavby, který umožňuje stavět na pozemku i nevlastníkovi. Na českém území tato zásada platila do roku 1950, kdy byla zrušena zákonem č. 141/1950 Sb., často nazývaným středním občanským zákoníkem. Od té doby v českém právu platilo, že vlastník stavby mohl být odlišný od vlastníka pozemku, který pod ní leží. Zásadu od roku 2014 pro **nově vzniklé právní vztahy** obnovil v § 506 ObčZ.

V neposlední řadě je třeba zmínit hodně diskutovanou dělbu věcí dle kritéria „životnosti“, kdy SOZ dělí věci na živé a neživé. Slovenský právní řád stále za živé věci považuje **zvíře**, které je způsobilé být v tomto smyslu předmětem právních vztahů.

¹²⁶ § 119 odst. 1 a 2 SOZ

13 Autorský zákon

Občanský zákoník se dotknul svým zněním i práv duševního vlastnictví a to včetně práv autorských. Převážná část změn vyplynula z nové úpravy závazkového práva, je zde však i několik ustanovení přímo se vztahující k právu duševního vlastnictví. Pro tuto práci jsou vybrány tři oblasti, které s právy duševního vlastnictví, zejména autorskými právy souvisí. Jsou jimi nové pojetí věci v právním smyslu, licenční smlouva a smlouva o dílo s nehmotným výsledkem.

13.1 Nové pojetí věci v právním smyslu

Jednou z hlavních změn v novém občanském zákoníku je nová koncepce pojetí věci v právním smyslu. Věcí v právním smyslu je vše, co je rozdílné od osoby a slouží k potřebám lidí¹²⁷. Věci se dělí na hmotné a nehmotné, přičemž hmotnou věcí je ovladatelná část vnějšího světa, která má povahu samostatného předmětu, a nehmotnou věcí práva, jejichž povaha to připouští, a jiné věci bez hmotné podstaty.¹²⁸

V důvodové zprávě nového občanského zákoníku je uvedeno, že různé speciální zákony prolomily civilistické dogma, podle kterého mohou být ve vlastnictví jen hmotné věci, například zákon o ochranných známkách nebo průmyslových vzorech. Proto toto nové vymezení lépe vyhoví praktické potřebě i ústavnímu pořádku.¹²⁹ ObčZ tak činí způsobem, který odpovídá legislativnímu pravidlu, které při vymezování párových pojmů, které je nutné legálně definovat, nedefinuje oba pojmy, jelikož to není vhodné. Mohla by tak část materie zůstat nedefinována. Proto se jeden z takových párových pojmů vymezí široce, to ale neznamená, že obsahuje vše.¹³⁰

¹²⁷ § 489 ObčZ

¹²⁸ § 496 ObčZ

¹²⁹ Důvodová zpráva k návrhu nového občanského zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb.) ze dne 18. 5. 2011. Poslanecká sněmovna České republiky, 2011, s. 692. Dostupné také z: <https://www.infoportal.cz/noz/onb/33/duvodova-zprava-ve-wordu-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4Egj-JWQgrs6BilhlnzYTIhggXPWp96X3Cg/>

¹³⁰ JAROLÍMKOVÁ, A., Jak se změní autorské právo? In *Právní rádce*. 2013, roč. 21, č. 4. s. 12. ISSN 1210-4817.

Důvodová zpráva dále uvádí, že věci v právním smyslu je to, čeho se mohou týkat subjektivní majetková práva, především právo vlastnické.¹³¹ V právním smyslu je pro věc typické, že ji lze ovládat, respektive přivlastnit si ji. Tato ovladatelnost musí být vnímána jako kategorie objektivní, obecná. Nikoliv tedy ve vztahu ke konkrétnímu jednotlivci nebo ke konkrétní situaci. Je tedy otázkou, zdali může být věci v právním smyslu autorské dílo, respektive autorská práva k dílu. Co se týče autorského díla, s ohledem na požadavek obecné ovladatelnosti, je evidentní, že autorské dílo jako výsledek tvůrčí činnosti autora nemůže tento požadavek splňovat. A to zejména s ohledem na existenci osobnostních práv k dílu, která jsou vázána k jednomu konkrétnímu jednotlivci, a nelze s nimi nijak nakládat. Z tohoto důvodu není možné podřadit autorská díla, která vyplývají z lidské tvorby, pod novou definici nehmotných věcí. Proto výtvoři nejsou věcmi v právním smyslu, a tudíž jimi nemůže být autorské dílo jako takové.¹³² Oproti autorským dílům jako takovým by pak definičně vzato mohla být výlučná majetková autorská práva věci v právním smyslu jako práva, jejichž povaha to připouští,¹³³ čili věc nehmotná.

To, zda jsou výlučná majetková práva skutečně součástí pojmu věci v právním smyslu, neurčuje obecná soukromoprávní definice pojmu věci, ale konkrétní legislativně zakotvená koncepce subjektivního autorského práva. Soukromá práva a povinnosti se řídí občanským zákoníkem v rozsahu, v jakém je neupravují jiné právní předpisy.¹³⁴

Obsah a povahu subjektivních práv autorských vymezuje autorský zákon a proto účinností ObčZ nedošlo ke změně dosavadní autorskoprávní koncepce. Výlučná majetková práva autorská zůstala nepřevoditelná, neocenitelná a nepostižitelná. Po shrnutí lze konstatovat, že povaha výlučně majetkových autorských práv nepřipouští, aby tato práva byla nehmotnou věcí. Ostatní práva duševního vlastnictví, jako jsou

¹³¹ Důvodová zpráva k návrhu nového občanského zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb.) ze dne 18. 5. 2011. Poslanecká sněmovna České republiky, 2011, s. 693. Dostupné také z:

<https://www.infoportal.cz/noz/onb/33/duvodova-zprava-ve-wordu-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4Egj-JWQgrs6BilhlnzYTIhgXPWp96X3Cg/>

¹³² TELEČ, I., Duševní vlastnictví a jeho vliv na věc v právním slova smyslu. In *Právní rozhledy*. 2011, roč. 19, č. 12, s. 444 – 450. ISSN 1210-6410.

¹³³ § 496 odst. 2 ObčZ

¹³⁴ § 9 odst. 2 ObčZ

práva průmyslová, dle ObčZ budou věci nehmotnou bez nejasností. Co se licence týče jako relativního práva majetkového, tak ta předmětem občanskoprávních vztahů byla a je i nadále. Myšleno včetně licence autorskoprávní. Z hlediska pojmu věci nehmotné ve vztahu k pojmu vlastnictví je vlastnictvím vše, co k němu patří. Tedy všechny jeho věci hmotné i nehmotné.¹³⁵ Vlastník má právo se svým vlastnictvím libovolně nakládat a jiné osoby z toho vyloučit.¹³⁶

Důvodová zpráva k tomuto uvádí, že pokud se jedná o tzv. nehmotné statky, jde návrh společně s tendencemi, které se v naší legislativě projeví při přijetí nových zákonů vztahujících se k předmětům průmyslového vlastnictví, ale i v jiných směrech. Například pokud jde o cenné papíry a investiční nástroje.¹³⁷

Osnova nepřístupuje na dogmatický způsob myšlení, podle kterého nehmotné předměty průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví, nejsou objektem vlastnického práva a nemají vlastníka, ale jen pouhého majitele. Jinak řečeno, předměty průmyslového práva, jako věci v právním smyslu, jsou předmětem vlastnictví a vlastník s nimi může libovolně nakládat.¹³⁸

13.2 Licenční smlouva

Složitější je to v případě licence, jako relativního práva majetkového. Toto relativní právo je také považováno za věc v právním smyslu. Není zde však zcela jasné, zda pro zacházení s ní bude třeba použít cesi – postoupení pohledávky, nebo koupi. V tomto případě lze patrně odkázat na text ObčZ, kde je uvedeno, že se ustanovení o věcných právech užijí pouze na ta práva, jejichž povaha to připouští.¹³⁹ Povaha licence to z hlediska koncepčního v zásadě nepřipouští, což je patrné i v zachování

¹³⁵ § 1011 ObčZ

¹³⁶ § 1012 ObčZ

¹³⁷ Důvodová zpráva k návrhu nového občanského zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb.) ze dne 18. 5. 2011. Poslanecká sněmovna České republiky, 2011, s. 835. Dostupné také z:

<https://www.infoportal.cz/noz/onb/33/duvodova-zprava-ve-wordu-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4Egj-JWQgrs6BilhlnzYTIhgXPWp96X3Cg/>

¹³⁸ JAROLÍMKOVÁ, A., Jak se změní autorské právo? In *Právní rádce*. 2013, roč. 21, č. 4. s. 13 - 14. ISSN 1210-4817.

¹³⁹ § 979 ObčZ

terminologie ObčZ. Podle tohoto hlediska je licence i nadále třetím osobám poskytována či postupována.

ObčZ byla úprava obou soukromoprávních licenčních smluv sjednocena. Jednalo se o licenci k předmětům průmyslového vlastnictví, která byla obsažena v obchodním zákoníku a licenci k předmětům práva autorského, v zákoně autorském. Důvodová zpráva¹⁴⁰ uvádí, že v obou těchto speciálních úpravách chybí obecná ustanovení o licenční smlouvě a licenci. Nová úprava je v postatě snahou o jakousi systematizaci a oba typy licence jen přejímá. Avšak při podrobnějším rozboru dojdeme k závěru, že toto sice pravdou je, z hlediska členění a terminologie však nedochází k odlišení obou typů licence. Dochází jen k úpravě obecné části, kde licence platí pro oba typy smluv a zvláštní části týkající se licence autorskoprávní. Tak dochází v každém z typu licence k jistým drobným změnám. Licenci se věnuje oddíl 5 pododdíl 1 a násl. ObčZ.

K tomuto je možné uvést například ustanovení o výpovědi, kde je uvedeno: „*Je-li smlouva uzavřena na dobu neurčitou, nabývá výpověď účinnosti uplynutím jednoho roku od konce kalendářního měsíce, v němž výpověď došla druhé straně.*“¹⁴¹ AutZ institut výpovědi licenční smlouvy výslovně neupravuje.

Z povahy věci tedy smlouva na dobu určitou zaniká uplynutím této doby. Na základě odvolání se na zásadu smluvní volnosti není vyloučeno ani sjednáním dohody smluvních stran o možnosti výpovědi, včetně jednotlivých výpovědních důvodů a výpovědních lhůt. Je však na místě v této souvislosti připomenout i jiné zásady soukromoprávní, zejména zákaz uzavírání smluv v rozporu s dobrými mravy. Například uzavření licenční smlouvy na celou zákonnou dobu trvání majetkových práv bez možnosti výpovědi. Toto je rozhodně nutné posoudit dle okolností

¹⁴⁰ Důvodová zpráva k návrhu nového občanského zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb.) ze dne 18. 5. 2011. Poslanecká sněmovna České republiky, 2011, s. 1089. Dostupné také z: <https://www.infoportal.cz/noz/onb/33/duvodova-zprava-ve-wordu-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4Egj-JWQgrs6BilhlnzYTIhgXPWp96X3Cg/>

¹⁴¹ § 2370 ObčZ

konkrétního případu, nedochází-li zde k jednání proti dobrým mravům, případně nebyla-li smlouva uzavřena v tísní.¹⁴²

Další novinkou byla úprava obecné možnosti nabyvatele k právní ochraně licence, k ochraně oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví, za předpokladu jejího porušení třetími stranami, a obecné povinnosti poskytovatele poskytnout nabyvateli k této ochraně součinnost. V ObchZ je toto právo, v případě předmětů průmyslových, koncipováno opačně: „*Poskytovatel je povinen bez zbytečného odkladu učinit potřebná právní opatření k ochraně výkonu práva nabyvatelem. Při těchto opatřeních je nabyvatel povinen poskytnout poskytovateli potřebné spolupůsobení.*“¹⁴³ V případě autorskoprávní licence je ochrana umožněna nabyvateli pro některé případy pouze u výhradní licence.¹⁴⁴ Obecné ustanovení nám uvádí: „*Dojde-li k ohrožení nebo porušení nabyvatelovy licence, zpraví o tom nabyvatel poskytovatele bez zbytečného odkladu, jakmile se o tom dozví. Poskytovatel poskytne nabyvateli součinnost k právní ochraně jeho licence.*“¹⁴⁵ Zde by se mělo vycházet, že ustanovení speciální je upřednostněno před obecným. To znamená ustanovení AutZ před ObčZ. To by v konečném důsledku znamenalo, že právo nabyvatele licence k její právní ochraně by se užilo, ač je stanoveno v obecných ustanoveních o licenci, pouze na licenci k předmětům průmyslového vlastnictví.

V části zvláštní, týkající se autorskoprávní licence, bylo zaznamenáno taktéž několik drobných změn. První změnou, která je zmíněna, je možnost upravení obsahu smlouvy nebo její části odkazem na licenční podmínky, které jsou stranám známé nebo veřejně dostupné.¹⁴⁶ Typickým příkladem jsou veřejné licence pro počítačové programy. Další změnou je stanoveno, že pokud je v návrhu adresovaném neurčitému okruhu osob, který lze přijmout bez navrhovatele, stanovena lhůta

¹⁴² JAROLÍMKOVÁ, A., Jak se změní autorské právo? In *Právní rádce*. 2013, roč. 21, č. 4. s. 14. ISSN 1210-4817.

¹⁴³ § 514 odst. 2 ObchZ

¹⁴⁴ § 41 AutZ

¹⁴⁵ § 2369 ObčZ

¹⁴⁶ § 2373 odst. 1 ObčZ

k přijetí, nelze návrh během této lhůty odvolat.¹⁴⁷ A další, poměrně významnou změnou je dodatek k přiměřené dodatečné odměně za poskytnutí licence: „*Není-li odměna za poskytnutí licence ujednána v závislosti na výnosech z využití licence a je-li tak nízká, že je ve zřejmém nepoměru k zisku z využití licence a k významu předmětu licence pro dosažení takového zisku, má autor právo na přiměřenou dodatečnou odměnu; tohoto práva se nemůže vzdát.*“ a „*Výši dodatečné odměny určí soud, který přihlédne zejména k výši původní odměny, dosaženému zisku z využití licence, významu díla pro takový zisk a k obvyklé výši odměny ve srovnatelných případech, pokud je stanovena v závislosti na výnosech; tím není vyloučena mimosoudní dohoda stran o výši dodatečné odměny.*“^{148, 149}

13.3 Smlouva o dílo s nehmotným výsledkem

ObčZ odstraňuje dualismus obchodní a neobchodní smlouvy o dílo a nahrazuje jej obecnými ustanoveními smlouvy o dílu spolu s některými specifiky.

Podstatnou náležitostí smlouvy je vymezení díla ve smlouvě. Vymezení musí být především srozumitelné a určité. Předmět díla nemusí být v celém rozsahu nezbytně určen ve smlouvě, rozhodující je úmysl smluvních stran, nicméně je toto vymezení v celém rozsahu doporučeno z důvodu zjišťování splnění procesních povinností účastníků v případných sporech.¹⁵⁰

Povinná písemná forma není předepsána. Smlouva může být sjednána částečně písemně a částečně ústně, případně není vyloučeno uzavření smlouvy ústně a následně může být smlouva, podle dohody stran, vyjádřena též ve formě písemné.¹⁵¹

Dílem je rozuměno zhotovení určité věci, nespadá-li pod kupní smlouvu. Dále údržba, oprava nebo úprava věci, nebo činnost s jiným výsledkem.¹⁵² Dílo, jenž je

¹⁴⁷ § 2373 odst. 3 ObčZ

¹⁴⁸ § 2374 odst. 1 a 2 ObčZ

¹⁴⁹ JAROLÍMKOVÁ, A., Jak se změní autorské právo? In *Právní rádce*. 2013, roč. 21, č. 4. s. 14. ISSN 1210-4817.

¹⁵⁰ PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, str. 2565.

¹⁵¹ PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, str. 2569.

výsledkem činnosti provedené na základě smlouvy, může být vytvořeno v podobě hmotné věci, např. vytvoření oděvu, technické zprávy či smlouvy, anebo v podobě nehmotné věci, např. počítačového programu nebo webových stránek.¹⁵³

Pro účely tohoto odstavce nás zajímá část týkající se smlouvy o dílo s nehmotným výsledkem, která je zakotvena v oddíle 4, §§ 2631 – 2635 ObčZ. V praxi často docházelo ke kombinaci smlouvy o dílo se smlouvou licenční. ObčZ měl toto odstranit nebo alespoň zjednodušit. Ustanovení ObčZ výslovně upravuje možnost, že předmětem smlouvy o dílo nemusí být pouze věc hmotná, ale může jím být i nehmotný výsledek: „*Spočívá-li dílo v jiném výsledku činnosti, než je zhotovení věci nebo údržba, oprava či úprava věci, postupuje zhotovitel při této činnosti, jak bylo ujednáno a s odbornou péčí tak, aby dosáhl výsledku činnosti určeného ve smlouvě.*“¹⁵⁴ ObčZ ve své podstatě přejal právní úpravu obsaženou v §§ 556 – 559 ObchZ. V původním znění ObchZ bylo výslovně uvedeno, že zhotovitel je povinen postupovat tak, aby se dosáhlo hmotně zachyceného výsledku, přičemž zhotovitel je povinen tento hmotně zachycený výsledek předat objednateli.¹⁵⁵ Právní úprava ObčZ směřuje k širšímu pojetí než původní znění ObchZ, a to k pokrytí nejen výsledku činnosti, hmotného či nehmotného, ale i činnosti jako takové, typicky poskytování nějaké služby či vytvoření uměleckého výkonu.¹⁵⁶ Další ustanovení ObčZ stanoví vyvratitelnou právní domněnku účelového díla.¹⁵⁷ Pokud by tedy zhotovitel zamýšlel užít dílo v širším rozsahu pro jiný účel, je nezbytné to upravit ve smlouvě. Z pohledu obecných ustanovení je třeba připomenout novou obligatorní náležitost smlouvy o dílo, kterou je vedle zaplacení ceny, také převzetí díla.¹⁵⁸ Nově byla také stanovena možnost dohodnout cenu díla odhadem, a nebude-li cena určena, platí cena obvyklá.¹⁵⁹

¹⁵² § 2587 ObčZ

¹⁵³ PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, str. 2571.

¹⁵⁴ § 2631 ObčZ

¹⁵⁵ § 556 ObchZ

¹⁵⁶ § 2633 ObčZ

¹⁵⁷ § 2634 ObčZ

¹⁵⁸ § 2586 odst. 1 ObčZ

¹⁵⁹ § 2586 odst. 2 ObčZ

14 Pohledávka dle ObčZ

Na pohledávku lze pohlížet jako na majetkové právo, kdy má věřitel vůči dlužníku právo požadovat plnění vzniklé z určitého závazku. Dlužník má povinnost toto právo, splněním závazku, uspokojit. Pohledávka může být jak peněžitá, tak i nepeněžitá.

14.1 Dluh - analýza

Po objasnění definičních znaků věci byla provedena analýza týkající se disponibility výše uvedených pohledávek.

Pohledávky, jak je uvedeno výše, jsou práva na nejrůznější plnění, se kterými lze disponovat.¹⁶⁰ Provedenou analýzou však lze dospět k **dílčímu závěru**, že ne u všech pohledávek tak tomu skutečně je nebo je to alespoň velice diskutabilní. Pro příklad zde lze uvést **dluh**. Dluh je povinností k plnění ze závazku. Ze závazku vzniká pohledávka, která má věcněprávní aspekt a náleží věřiteli. Zároveň vzniká dluh, který označuje dlužníkovu povinnost plnit pohledávku, kterou má věřitel za dlužníkem. Definiční znak věci v právním smyslu, kterým je odlišnost od osoby, dluh zjevně splňuje. Užitečnost je zde jak pro věřitele, který touto cestou zhodnocuje své volné prostředky, tak pro dlužníka, který může tyto prostředky využít za účelem či činnosti nesoucí užitek, také splněna. Podmínka ovladatelnosti u dluhu se dá vyvodit jako jakási možnost dlužníka plnit za určitých podmínek či ve své vůli to, zda dluh splní a jakým způsobem. Existují však právní názory¹⁶¹, že se pojem dluhu, jako věci v právním smyslu, dostává do rozporu v oblasti právních principů a to hlavně s teorií právního panství.¹⁶² **Teorie právního panství** je zásadou římskoprávní, vztahující se k oprávnění vlastníka. Obsahem této zásady je právo mít věc v držení (*ius possidendi*), věc užívat (*ius utendi*), věc požívat (*ius fruendi*) nebo věc zničit (*ius abutendi*). Vlastník, dle této zásady, může na věc působit jakýmkoliv

¹⁶⁰ ŠVESTKA, J.; DVORÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník, Komentář, Svazek I.*, 2014, s. 1172.

¹⁶¹ SZOSTOK, D., Proč není dluh věcí v právním smyslu? In *Právní rádce*, 2016, roč. 24, č. 4. ISSN 1210-4817.

¹⁶² SZOSTOK, D., Proč není dluh věcí v právním smyslu? In *Právní rádce*, 2016, roč. 24, s. 28 - 29, č. 4. ISSN 1210-4817.

myslitelným způsobem. V souladu s touto zásadou může být vlastník určitým způsobem omezen ve svém působení na věc a to například tím, že má k věci oprávnění věcněprávního charakteru jiná osoba, nebo tím, že vlastník při výkonu svého vlastnictví naráží na stejně neomezená práva jiných vlastníků k předmětům jejich vlastnictví. Ale zpět k dluhu, resp. osobě dlužníka v souvislosti s uvedenou teorií právního panství. Dlužník nemůže, z povahy věci, s dluhem suverénně disponovat. Například jej nemůže bez souhlasu věřitele převést nebo zničit.¹⁶³ Chybí zde tak jeden z definičních znaků věci, kterou je převoditelnost. Z tohoto vyplývá, že **dluh by za věc v právním smyslu neměl být považován.**

¹⁶³ SZOSTOK, D., Proč není dluh věcí v právním smyslu? In *Právní rádce*, 2016, roč. 24, s. 29, č. 4. ISSN 1210-4817.

15 Obchodní firma dle ObčZ

Rekodifikace soukromého práva svým obecným právním předpisem, zákonem č. 89/2012 Sb., provedla malou revoluci ve firemním právu. Institut obchodní firmy změnil svou povahu z osobní na povahu majetkovou.

Obchodní firma byla před rekodifikací vázána na podnik, případně jeho část. Občanský zákoník se vydal směrem opačným. Vzhledem k markantnímu rozdílu v pojetí je nutno na obchodní firmu nahlížet jako na věc¹⁶⁴, a to jako na věc movitou¹⁶⁵, nehmotnou¹⁶⁶. Nelze pochybovat o tom, že splňuje definiční znaky věci. Slouží totiž potřebě lidí, rozlišuje a identifikuje jednotlivé podnikatele zapsané v obchodním rejstříku, a přitom ji nelze ztotožňovat s osobou podnikatele. Obchodní firma je předmětem vlastnického práva. Lze s ní samostatně disponovat i bez ohledu na obchodní závod¹⁶⁷ či jeho část, který jsou stále brány jako součást věci hromadné. Dispozice s obchodní firmou je však limitována, a to nejen její nehmotnou povahou. Obchodní firmu podnikatel může mít, ale také ji mít nemusí.¹⁶⁸

„Obchodní firma je jméno, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku. Podnikatel nesmí mít více obchodních firem“ a „Ochrana práv k obchodní firmě náleží tomu, kdo ji po právu použil poprvé. Kdo byl dotčen ve svém právu k obchodní firmě, má stejná práva jako při ochraně před nekalou soutěží“¹⁶⁹.

Obchodní firma je jméno, pod kterým je podnikatel zapsán v obchodním rejstříku¹⁷⁰. Jde-li o standardní nabytí obchodní firmy, vytvoří podnikatel jméno a zápisem takového jména do obchodního rejstříku vzniká obchodní firma. Obchodní firma se u právnických osob skládá z kmene a označení právní formy, které nemusí být

¹⁶⁴ § 489 ObčZ

¹⁶⁵ § 498 odst. 2 ObčZ

¹⁶⁶ § 496 odst. 2 ObčZ.

¹⁶⁷ § 502 ObčZ

¹⁶⁸ PEČINKA, M., Zamyšlení nad převodem obchodní firmy. In *Právní prostor, 2015*. Dostupné také z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obchodni-pravo/zamysleni-nad-prevodem-obchodni-firmy>

¹⁶⁹ § 423 odst. 1, 2 ObčZ

¹⁷⁰ § 423 odst. 1 ObčZ

obsaženo nezbytně nutně na konci obchodní firmy.¹⁷¹ Vznik obchodní firmy u fyzických osob zapsaných do příslušného rejstříku se řídí zvláštními pravidly¹⁷².

Obchodní firma je tak jako věc v právním smyslu vytvořena konstitutivním aktem státního orgánu a podnikateli k ní vzniká vlastnické právo. Nelze tedy hovořit o vytvoření obchodní firmy podnikatelem. Podnikatel pouze vytvoří jméno, které však, na rozdíl od obchodní firmy zapsané do obchodního rejstříku ještě před vznikem obchodní korporace dle RZ¹⁷³ nepožívá právní ochrany¹⁷⁴.

15.1 Převod obchodní firmy

Převod obchodní firmy byl, dle ObchZ, možný pouze společně s převodem podniku či jeho části¹⁷⁵. Z důvodu posunu institutu obchodní firmy z osobní povahy na povahu majetkovou, byla vzhledem k majetkové povaze práva více uvolněna pro majetkové dispozice, a to ať již se uskuteční samostatně, nebo v rámci obchodního závodu, se kterým je spojena. Důvodová zpráva¹⁷⁶ uvádí, že posun v pojetí obchodní firmy jako majetkové hodnoty se projevuje v ObčZ absencí zákazu jejího samostatného převodu, kde se uplatní zásada, že je dovoleno vše, co není zakázáno.¹⁷⁷ Obchodní firma tak půjde, na základě smlouvy, nabývat mezi podnikateli zcela samostatně. Smlouva o převodu obchodní firmy, např. kupní, darovací či dokonce směnná, bude mít za následek převod vlastnického práva k obchodní firmě na nabyvatele.¹⁷⁸

¹⁷¹ PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, str. 439.

¹⁷² § 425 ObčZ

¹⁷³ § 48 odst. 2 RZ

¹⁷⁴ v režimu § 423 odst. 2 ObčZ

¹⁷⁵ § 11 odst. 4 ObchZ

¹⁷⁶ Důvodová zpráva k návrhu nového občanského zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb.) ze dne 18. 5. 2011. Poslanecká sněmovna České republiky, 2011, s. 692. Dostupné také z:

<https://www.infoportal.cz/noz/onb/33/duvodova-zprava-ve-wordu-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4Egj-JWQgrs6BilhlnzYTIhgXPWp96X3Cg/>

¹⁷⁷ PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, str. 427.

¹⁷⁸ PEČINKA, M., Zamyšlení nad převodem obchodní firmy. In *Právní prostor*, 2015. Dostupné také z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obchodni-pravo/zamysleni-nad-prevodem-obchodni-firmy>

V souladu se zásadou jednotnosti je podnikatel zapsaný v obchodním rejstříku povinen mít nejvíce jednu firmu, zároveň však bez obchodní firmy v obchodním rejstříku být nemůže.

Uvažujeme-li o převodu obchodní firmy mezi dvěma právníckými osobami, jakožto podnikateli, je nezbytné, aby převodce po převodu obchodní firmy na nabyvatele změnil zakladatelské právní jednání. Vytvořil nové jméno a podal návrh na zápis změny obchodní firmy v obchodním rejstříku. Nabyvatel převodcovi obchodní firmy postupuje obdobně. Změní obchodní firmu v zakladatelském právním jednání. Aby doložil souhlas předchůdce¹⁷⁹, přiloží k návrhu na zápis změny obchodní firmy v obchodním rejstříku smlouvu, kterou obchodní firmu od převodce nabyl.

V obchodním rejstříku, v daném případě, musí nejprve nastat změna u převodce a až teprve poté může nastat změna u obchodní firmy, jako u nabyvatele. Důvodem je nutnost výmazu převáděné obchodní firmy u převodce. Lze hovořit o jakémsi „uvolnění“ obchodní firmy. Jako nezbytný krok, pro obě smluvní strany, se jeví zakotvení postupu podání těchto dvou návrhů na zápis změny obchodní firmy ve smlouvě o převodu obchodní firmy. Řešením pro obě strany transakce by mohla být koordinace návrhu na zápis. Tato koordinace by mohla být provedena tím způsobem, že převodce i nabyvatel v rámci návrhu určí stejné konkrétní datum, ke kterému by měl být zápis změny obchodní firmy u obou podnikatelů proveden. Proveditelnost takového řešení s největší pravděpodobností narazí minimálně na praktické bariéry.

Ve skutečnosti bude každý návrh doručen na místně příslušný rejstříkový soud podle sídla každého podnikatele. Návrhy tak budou doručeny v mnoha případech na rozdílné soudy, ale i v případě stejně místně příslušného soudu budou, s ohledem na stanovený rozvrh práce, pravděpodobně přiděleny jinému úředníkovi, který bude v řízení zahájeném podáním návrhu nejčastěji provádět všechny úkony řízení. Těžko předpokládat aktivní součinnost uvnitř soudního aparátu. Vyloučit ji však zcela nelze, takže o návrzích bude rozhodováno odděleně. Rejstříkový soud bude zkoumat, zda zapisované obchodní firmy obstojí požadavku nezaměnitelnosti a zda nejsou

¹⁷⁹ § 427 odst. 1 ObčZ

klamavé¹⁸⁰. Nároky tak pravděpodobně nebudou posuzovány v komplexnosti obou návrhů ke stavu, k němuž mají směřovat, nýbrž podle stavu, při kterém se rozhoduje. Převáděná obchodní firma bude v takovém případě zatím stále zapsána u převodce a není tedy vyhověno požadavku **nezaměnitelnosti**, a to vzhledem k tomu, že nebude kladně rozhodnuto v případě změny nabyvatelovy obchodní firmy.¹⁸¹

Lze tak očekávat nezbytnost použití formálnějšího postupu. Tento postup spočívá v podání návrhu na změnu obchodní firmy jejím nabyvatelem až poté, co změna obchodní firmy převodce nabude právní moci. Zde je třeba si uvědomit vznik možných rizik a překážek. Tato přechodná doba, po kterou převáděná obchodní firmu nebude zapsána pro nikoho, je pro nabyvatele kritická. V této době bude teoreticky možné, že do obchodního rejstříku bude zapsána jiná obchodní firma, která kvůli zaměnitelnosti zabrání zápisu převáděné obchodní firmy.

Na takovéto případy by měla smlouva o převodu obchodní firmy pamatovat. Měla by obsahovat rozvazovací podmínku pro případy, kdy se nabyvateli nepodaří převáděnou obchodní firmu do obchodního rejstříku zapsat, ať již buď pro případ klamavosti, nebo zaměnitelnosti.

Zákonná úprava je v procesních otázkách převodu obchodní firmy značně nedostatečná, resp. neexistuje. Z tohoto důvodu lze předpokládat, že i praxe jednotlivých rejstříkových soudů bude rozdílná.

Jako příkladem pro takovýto možný skutkový stav může být například investor vstupující do pro něj nového trhu. Tento nový investor bude mít zájem o obchodní firmu jako o zavedené jméno, jeho dobrou pověst, tradici či určitý respekt potencionálních obchodních partnerů k danému jménu. Naopak nabídnout hodnotnou obchodní firmu může být pro podnikatele velmi finančně zajímavé.

¹⁸⁰ § 90 odst. 1 RZ

¹⁸¹ PEČINKA, M., Zamyšlení nad převodem obchodní firmy. In *Právní prostor*, 2015. Dostupné také z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obchodni-pravo/zamysleni-nad-prevodem-obchodni-firmy>

Kromě absence potřebné úpravy v rámci ObčZ a v rámci veřejných rejstříků chybí související úprava i v ZOK, kde u **kapitálových společností** zákon podmiňuje souhlasem valné hromady pouze převod závodu, se samostatným převodem obchodní firmy se však nepočítá.¹⁸²

¹⁸² § 190 odst. 2, písm. i), § 421 odst. 2, písm. m) ZOK

16 Obchodní podíl

Obchodní podíl představuje účast společníka v obchodní společnosti a z ní plynoucí práva a povinnosti. „Každý společník může mít pouze 1 podíl v téže obchodní korporaci; to neplatí pro účast v kapitálové společnosti a podíl komanditisty.“¹⁸³ Při navýšení vkladu se společníkovi výše jeho podílu zvyšuje, stejně tak se může i snížit.

Jestliže obchodní zákoník nebo zakladatelský dokument společnosti nestanoví jinak, lze jej smlouvu převádět na jiného¹⁸⁴, je předmětem dědictví¹⁸⁵ a oceňuje se mírou účasti společníka na čistém obchodním majetku společnosti, jež připadá na jeho podíl. Při odchodu ze společnosti má dosavadní společník právo na vypořádací podíl¹⁸⁶, pokud se společnost ruší s likvidací, vzniká právo na podíl na likvidačním zůstatku.

Podíl má kvalitativní a kvantitativní stránku. Kvalitativní stránka podílu je dána souhrnem práv a povinností plynoucích z účasti společníka ve společnosti. Zahrnuje například míru, v níž je možné s podílem disponovat. Kvantitativní stránka podílu zahrnuje:

- výši (velikost) podílu, která určuje rozsah, v němž společník vykonává svoje práva a je povinen plnit svoje povinnosti společníka, například hlasovací právo,
- hodnotu podílu, která se mění podle výsledků hospodaření společnosti a je závislá na rozsahu práv a povinností společníka na hodnotě čistého obchodního majetku společnosti.

16.1 Smlouva o převodu obchodního podílu

Dle zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích a družstvech (dále jen ZOK) může každý společník převést svůj podíl na jiného společníka, ale i na osobu, která společníkem není. Platná úprava veřejných rejstříků, která mimo jiné reguluje také

¹⁸³ § 32 odst. 1 ZOK

¹⁸⁴ § 207 a násl. ZOK

¹⁸⁵ § 211 ZOK

¹⁸⁶ § 213 odst. 2 ZOK

rejstřík obchodní¹⁸⁷, již nenutí strany, aby informace, které jsou součástí jejich obchodních záležitostí, byly veřejně přístupné.¹⁸⁸ Snížilo se tak množství listin povinně ukládaných do sbírky listin a postačí zde jen prohlášení stran¹⁸⁹.

Samotný pojem podíl upravuje zákon: „Podíl představuje účast společníka v obchodní korporaci a práva a povinnosti z této účasti plynoucí.“¹⁹⁰ Takto je brán podíl obecně pro všechny druhy korporací. Podíl je dle stávající právní úpravy brán jako věc nehmotná movitá. Z toho tedy plyne, že podíl může sloužit jako zástava nebo jako věcné břemeno.

Od ledna 2014 může být podíl převeden bez nutnosti souhlasu orgánu společnosti, **neurčí-li** společenská smlouva společnosti něco jiného¹⁹¹. Dříve byl nutný souhlas orgánu společnosti vždy.

Převod podílu na jiného společníka **nepodléhá schválení orgánu společnosti, zpravidla valnou hromadou**, leda že tak stanoví společenská smlouva. Případný zápis o tomto rozhodnutí valné hromady musí mít formu notářského zápisu. Pokud by smlouva stanovila nutnost souhlasu orgánu určeného společenskou smlouvou, je takovýto souhlas podmínkou pro zdárný převod. Nebude-li tento souhlas udělen ve lhůtě 6 měsíců ode dne uzavření smlouvy, bude se mít za to, že smluvní strany od smlouvy odstoupily¹⁹². Tato právní domněnka se uplatní i u převodu podílu na třetí osobu, který je zákonem vázán na souhlas valné hromady.

Jde o smlouvu, která svým obsahem může být například smlouvou kupní, darovací, či směnnou. Musí vymezovat toliko smluvní strany, předmět a pak již závisí na konkrétním smluvním typu. Kupní smlouva musí například obsahovat cenu, resp. způsob jejího určení, případně vůli, že cena nemá být uvedena. Taková smlouva

¹⁸⁷ Zák. č. 304/2013 Sb.

¹⁸⁸ HAVEL, B., K převodu podílu v s.r.o a jeho dokládání rejstříkovým soudům. In Z právní praxe, www.epravo.cz, 2015, č. 1/2015, str. 47.

¹⁸⁹ § 2189 ObčZ, resp. § 66 písm. s) RZ

¹⁹⁰ § 31 ZOK

¹⁹¹ § 207 odst. 2 ZOK

¹⁹² § 208 odst. 2 ZOK

ovšem musí být podepsána a podpisy **musejí být úředně ověřeny**. Samotný obsah smlouvy o převodu podílu již zákon o obchodních korporacích **neupravuje**.

Pakliže smlouva určí podmínku souhlasu, tak již z logiky věci nelze volně s obchodním podílem disponovat, což je jeden z definičních znaků věci jako takové. Z tohoto vyplývá, že **obchodní podíl**, jehož převod je limitován minimálně podmínkou souhlasu orgánu společnosti, **by za věc v právním smyslu neměl být považován**.

17 Závěr

Účelem této práce je poskytnout stručný výklad pojmu věci nehmotné podle zákona č. 89/2012 Sb., Občanského zákoníku, poukázat na přednosti zákonné úpravy, ale hlavně na možné nevýhody a nejasné stránky.

V teoretické části je provedena krátká exkurze do historie vzniku a vývoje věci. V práci je provedena analýza a potřebný výklad definičních znaků pevně spojených s věcí nehmotnou, jako je například převoditelnost, ocenitelnost, užitečnost nebo majetková dispozice. V této souvislosti je zřejmě patrné, že došlo k výrazné změně postoje našich zákonodárců k věci nehmotné. Ve zrušeném Občanském zákoníku vlastně ani pojem věci nehmotné nelze najít, bylo zde hovořeno jen o jiných majetkových hodnotách. Na tento institut bylo nahlíženo, na základě románského pohledu, v užším pojetí věci v právním smyslu. To tedy znamenalo, že za věci byly označovány výhradně předměty hmotné. Současná právní úprava nahlíží na věc diametrálně jiným pohledem. V kontextu velkých evropských kodexů a na základě rakouského obecného zákoníku, se výklad věci změnil z užšího na širší pojetí věci v právním smyslu. Tento krok zákonodárců je hodnocen jako krok správným směrem. Nicméně ani na základě tohoto pohledu nelze striktně obsáhnout všechny výkladové možnosti věci nehmotné a nelze vyloučit určité pochybnosti a slabší stránky výkladu jednotlivých pojmů. V krátkosti je nahlédnuto do problematiky hodnoty, respektive ceny věci.

Empirická část se zaměřuje na vyhledávání těchto slabších stránek, poukázání na ně a hledání řešení těchto nedostatků. V první řadě došlo ke komparaci českého zrušeného a českého platného Občanského zákoníku. Z důvodu dřívější, společné legislativní cesty, byla provedena analýza slovenského pohledu na věc a komparace současné slovenské a české právní úpravy. Slovenská právní úprava, na rozdíl od české, zůstala s pohledem na věc v užším pojetí věci v právním smyslu. Ale i na Slovensku začíná převládat názor, že by se kodex, upravující tuto skutečnost, měl změnit. Změna by se měla ubírat podobným směrem jako česká rekodifikace,

směrem rakouského občanského zákoníku, kdy je věc vykládána v širším pojetí věci v právním smyslu. Autorským zákonem jsou demonstrovány dva příklady věci nehmotných. Licenční smlouva a smlouva o dílo s nehmotným výsledkem. Empirická část se také zabývá pohledávkami, konkrétně dluhem. U dluhu je poukázáno na skutečnost, že z jednoho úhlu pohledu jsou definiční znaky věci zachovány bez nedostatků, avšak při pohledu detailnějším, respektive z jiného úhlu pohledu, zde panují značné nesrovnalosti a to hlavně z pohledu majetkové dispozice s daným dluhem.

Podobné skutečnosti nastávají u obchodní firmy, respektive převodu obchodní firmy, a obchodního podílu, respektive smlouvě o převodu obchodního podílu.

Souhrnně lze konstatovat, že nejasnosti vznikají hlavně při určování **možnosti majetkové dispozice s danou věcí**, kdy často s věcí nelze nakládat dle svobodné vůle vlastníka, nýbrž je tato dispozice vázána na rozhodnutí další osoby.

18 Seznam použitých zdrojů

Literatura:

- PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol., *Občanský zákoník. Komentář, 1. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2017. ISBN 978-80-7400-653-1.
- KOUKAL, P., *Nehmotné statky a nehmotné věci v novém občanském zákoníku*. In BOHÁČEK, M., *Aktuální problémy práva v podnikatelském prostředí ČR a EU*. Praha: Nakladatelství TROAS, 2015. ISBN 978-80-905687-3-0.
- ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník, Komentář, Svazek I*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. ISBN 978-80-7478-370-8.
- ŠTEVČEK, M., DULAK, A., BAJÁNKOVÁ, J., FEČÍK, M., SEDLAČKO, F., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Občiansky zákonník I*. Praha: C. H. Beck, 2015. ISBN 978-80-7400-597-8.
- TELEC, I., TŮMA, P. *Autorský zákon. Komentář, 1. vydání*, Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-608-4.

Zákony:

- Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník
- Zákon č. 40/1964 Zb., Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (Slovensko)
- Zákon č. 121/2000 Sb., Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)
- Zákon č. 441/2003 Sb., Zákon o ochranných známkách, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 90/2012 Sb., O obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů
- Zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů

Články z odborných časopisů:

- JAROLÍMKOVÁ, A., Jak se změní autorské právo? In *Právní rádce*. 2013, roč. 21, č. 4. ISSN 1210-4817.
- HORÁK, O., DOSTALÍK, P., Věc v právním smyslu v novém občanském zákoníku z právně historické perspektivy. In *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2013, roč. 21, č. 1. ISSN 1210-9126.
- TELEC, I., Duševní vlastnictví a jeho vliv na věc v právním slova smyslu. In *Právní rozhledy*. 2011, roč. 19, č. 12. ISSN 1210-6410.
- SZOSTOK, D., Proč není dluh věcí v právním smyslu? In *Právní rádce*, 2016, roč. 24, č. 4. ISSN 1210-4817.
- STUNA, S. a ŠVESTKA, J. K pojmu věc v právním smyslu v návrhu nového občanského zákoníku. In *Právní rozhledy*, 2011, roč. 19, č. 10. ISSN 1210-6410.
- HAVEL, B., K převodu podílu v s.r.o a jeho dokládání rejstříkovým soudům. In *Z právní praxe*, www.epravo.cz, 2015, č. 1/2015.

Elektronické prameny:

- HORÁK, O., DOSTALÍK, P., Věc v právním smyslu v novém občanském zákoníku z právně historické perspektivy. In *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2013, roč. 21, č. 1. ISSN 1210-9126. Dostupné také z: <http://www.law.muni.cz/dokumenty/23197>.
- Důvodová zpráva k návrhu nového občanského zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb.) ze dne 18. 5. 2011. Poslanecká sněmovna České republiky, 2011, Dostupné také z: <https://www.infoportal.cz/noz/onb/33/duvodova-zprava-ve-wordu-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4Egj-JWQgrs6BilhlnzYTIhggXPWp96X3Cg/>
- PEČINKA, M., Zamyšlení nad převodem obchodní firmy. In *Právní prostor*, 2015. Dostupné také z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obchodni-pravo/zamysleni-nad-prevodem-obchodni-firmy>

19 Přílohy

19.1 Příloha č. 1

VZOR smlouvy

Tato příloha slouží jen jako možný vzor smlouvy o převodu obchodního podílu. Každá smlouva je sepsána dle skutečných potřeb jako svobodná vůle dvou smluvních stran.

Smlouva o převodu obchodního podílu

dle § 207 a násl. zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech
(zákon o obchodních korporacích)

1.
se sídlem
IČ:
zapsaná v obchodním rejstříku
zastoupená
(dále jen „**Převodce**“)

a

2.
se sídlem
IČ:
zapsaná v obchodním rejstříku
zastoupená
(dále jen „**Nabyvatel**“)

I.

Účel a předmět smlouvy

1.1. Převodce je společníkem obchodní společnosti, IČ:,
zapsané ve veřejném rejstříku vedeném Městským soudem v, oddíl C,
vločka, (dále jen „Společnost“), s vkladem, - Kč, který byl
splacen ze %. Výše obchodního podílu převodce činí %,
základní kapitál Společnosti činí, - Kč.

1.2. Převodce převádí svůj obchodní podíl Společnosti s vkladem v plném rozsahu svého obchodního podílu specifikovaného v čl.1.1 této Smlouvy na nabyvatele. Nabyvatel převáděný obchodní podíl přijímá.

1.3. Převodce výslovně prohlašuje, že se Společností ani s převáděným obchodním podílem Společnosti nejsou spojeny žádné závazky, že obchodní podíl není zastaven ani jinak zatížen, není předmětem výkonu rozhodnutí či exekuce, ani s ním nejsou spojena žádná jiná práva třetích osob.

1.4. Nabyvatel prohlašuje, že přistupuje ke společenské smlouvě Společnosti.

1.5. Smluvní strany prohlašují, že po podpisu této Smlouvy nemají vůči sobě v souvislosti s touto Smlouvou a účastí ve Společnosti jiné další nároky.

II.

Cena a platební podmínky

2.1. Smluvní strany této Smlouvy se dohodli na nominální ceně převáděného obchodního podílu Společnosti, a to ve výši,- Kč (slovy:).

2.2. Celková výše ceny dle čl. 2.1 této Smlouvy bude splacena bezhotovostním převodem na účet převodce v den podpisu této Smlouvy.

III.

Práva a povinnosti

3.1. Touto Smlouvou přecházejí na nabyvatele všechna práva, která příslušela vůči Společnosti převodci a jeho účast na Společnosti. Nabyvatel přejímá s převedeným obchodním podílem všechny povinnosti a práva převodce, které mu jako společníkovi právní předpisy a společenská smlouva Společnosti ukládají.

IV.

Závěrečná ustanovení

4.1. Dnem doručení této Smlouvy Společnosti, nastávají vůči uvedené Společnosti účinky převodu obchodního podílu podle této Smlouvy a zaniká účast převodce v této Společnosti.

4.2. Odmítne-li příslušný veřejný rejstřík na základě podaného návrhu provést zápis změn ve Společnosti, zavazují se smluvní strany vyvinout maximální úsilí a poskytnout si potřebnou součinnost pro odstranění nedostatků návrhu či listin spolu s ním předkládaných, případně vyhotovit listiny nové.

4.3. Pokud kterékoli ustanovení této Smlouvy nebo jeho část je nebo se stane neplatným či nevynutitelným, nebude mít tato neplatnost či nevynutitelnost vliv na platnost či vynutitelnost ostatních ustanovení této Smlouvy nebo jejích částí, pokud nevyplývá přímo z obsahu této Smlouvy, že toto ustanovení nebo jeho část nelze oddělit od dalšího obsahu. V takovém případě se obě Smluvní strany zavazují neúčinné a neplatné ustanovení nahradit novým ustanovením, které je svým účelem a významem co nejbližší ustanovení této Smlouvy, jež má být nahrazeno.

4.4. Tato Smlouva se řídí právním řádem České republiky, zejména příslušnými ustanoveními zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech.

4.5. Tato Smlouva je vyhotovena ve dvou (2) stejnopisech s platností originálu, po jednom pro každou ze smluvních stran.

4.6. Na důkaz svého souhlasu s celým obsahem této Smlouvy smluvní strany připojují své podpisy.

.....

Převodce

.....

Nabyvatel

V dne

Doručeno společnosti, IČ:, zapsané ve
veřejném rejstříku vedenémv, oddíl C, vložka
....., dne

Za společnost převzal,- a